

ILUSTROVAL ONDREJ ZIMKA

Vinársky um

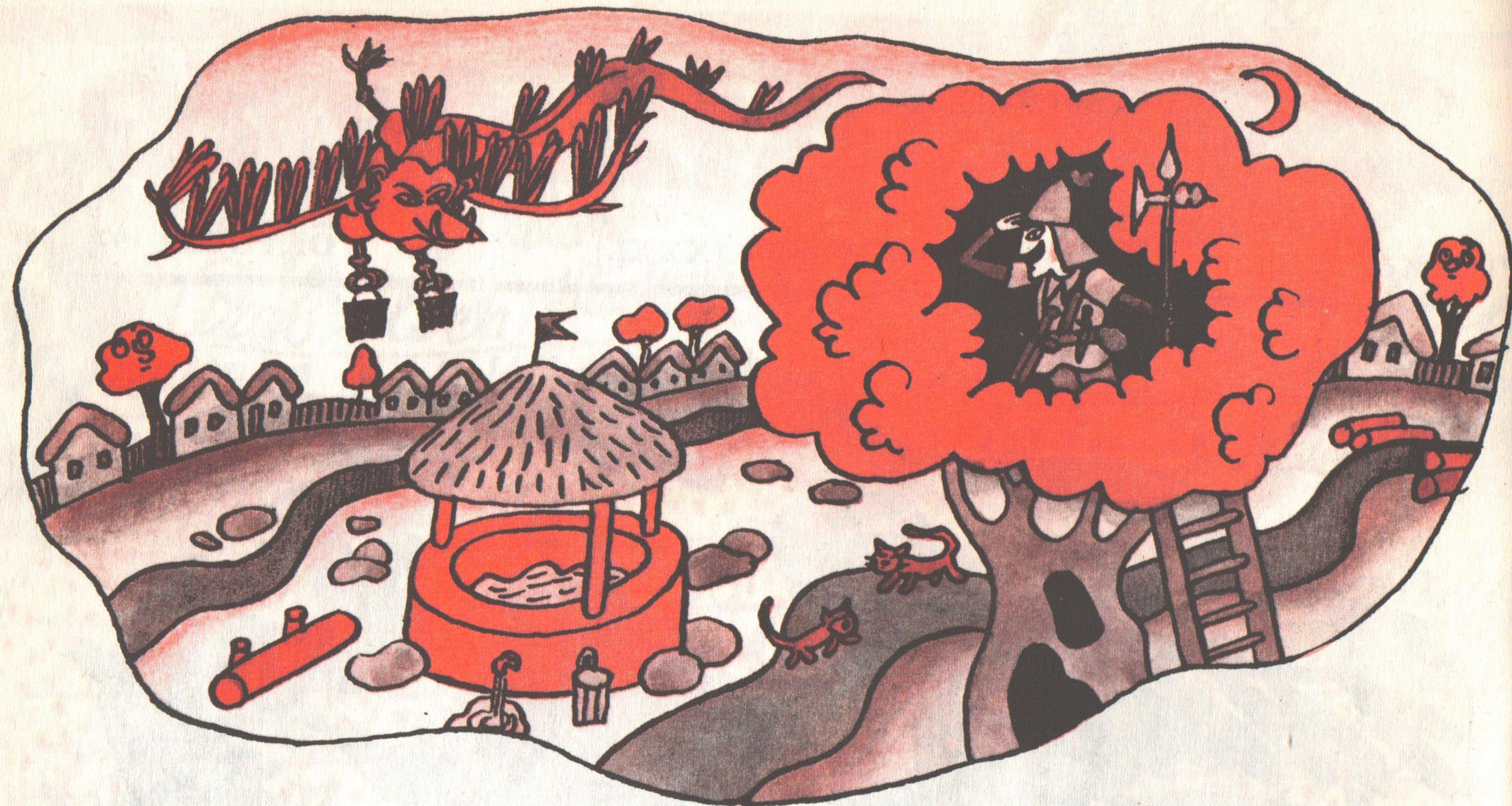
MÁRIA ĎURIČKOVÁ

Odpradávná bola obec Prača známa i slávna tým, že dodávala Bratislave, svojmu gruntovnému pánovi, „prakovníkov“, vrháčov kamenných striel. Veru neraz mali pračianski prakovníci hlavnú zásluhu na tom, že

nepriateľ nedobyl Bratislavský hrad, alebo že ustúpil od mestských hradieb, doráňaný kamenným krupobitím.

Po boji sa prakovníci vracali ukonaní do rodnej Prače a ich prvá cesta viedla k studni, čo stála naprostred dediny. Výdatná studňa to bola, samojediná stačila napájať celú obec.

Voda z nej chutila nadovšetko, nijaká iná na okolí sa jej nevyrovnala.

Lenže čo sa nestalo!

Naučila sa chodiť do pračianskeho chotára akási obluda. Raz spustošila košiar s ovcami, inokedy odvliekla z čriedy junca alebo jalovičku. No čo bolo najhoršie, zakaždým vypila až do dna vodu zo studne uprostred dediny. Koľko dní bolo potom treba čakať, kým sa zas naplnila!

Čo je to za obluda? Čo za netvor? Šlapaje, čo po nej ostávali, boli veľké ani vahan.

Zvolal veliteľ družinu prakovníkov a vraví im:

„Družiníci, nastal čas, keď sa musíme postaviť nie na obranu gruntového pána, ale na obranu nášho vlastného majetku, a ktovie, či nie aj života.“

A určil strážu tak, aby dedina i celý chotár neostali ani na jedinú hodinu dňa a noci bez bdiaceho oka.

Prešlo niekoľko dní.

Raz ráno, ešte sa len briezďilo, pribehol vartár Matula.

„Veliteľ, videl som ho!“

„Koho si videl?“

„Netvora, veliteľ. Je to šarkan!“

„Rozpovedz všetko pekne po poriadku.“

„Áno, po poriadku!“ vystrel sa Matula vedľa svojej halapartne. „Teda vyškriabal som sa na lipu, čo stojí neďaleko studne. Mal som druhú stráž po polnoci, keď už nebo pomaly prebelievalo. Najprv nič, nič... ale potom akoby sa bol zdvihol vietor. Zahľadím sa — čosi letí oblohou! Blíži sa! Krídla má ani veterný mlyn, a ako letí, vietor mu fúka pomedzi brká. A hlavu má hadiu, podľa tej hlavy som spoznal, že je to šarkan. Spustil sa k studni, chvostom sa tri razy okolo zrubu ovinul, hlavu do studne, a už logá, chlípe, strebe a chlepc, slope a lôcha... veruže div, že sa na ten frkot nik nezobudil, len práve čo sa psi rozbrechali. Potom ten ohavník vytiahol hlavu, chvíľu odfukoval, rozprestrel krídla a odletel. Keď som zišiel z lipy a pozrel do studne, bola prázdna. Zasa ju vyslopal do poslednej kvapky.“

„Aspoň už vieme, na čom sme,“ hovorí veliteľ. „Koho máme proti sebe.“

Dohodla sa družina na bojovom pláne.

Vyčkajú šarkana pri studni a všetci naraz ho zasypú svojimi strelami.

Striehli oni po nociach, jednodaj mali bojovú pohotovosť.

Raz v predrannom tichu sa zdvihol vietor. Pískal a hvižďal a svišťal... krídlatý netvor sa blížil k studni...

A tu zhukotalo tisíc striel kamenných a tisíc striel kalených, no všetky ani čo by dopadli na železný štít: spukotali a odrazili sa na zem. Mal ten netvor telo pokryté hrubými šupinami, strely mu ani najmenej neublížili, iba čo ho rozpajedili. Zasyčal šarkan, šibol dookola ohnivým dychom... a uletel.

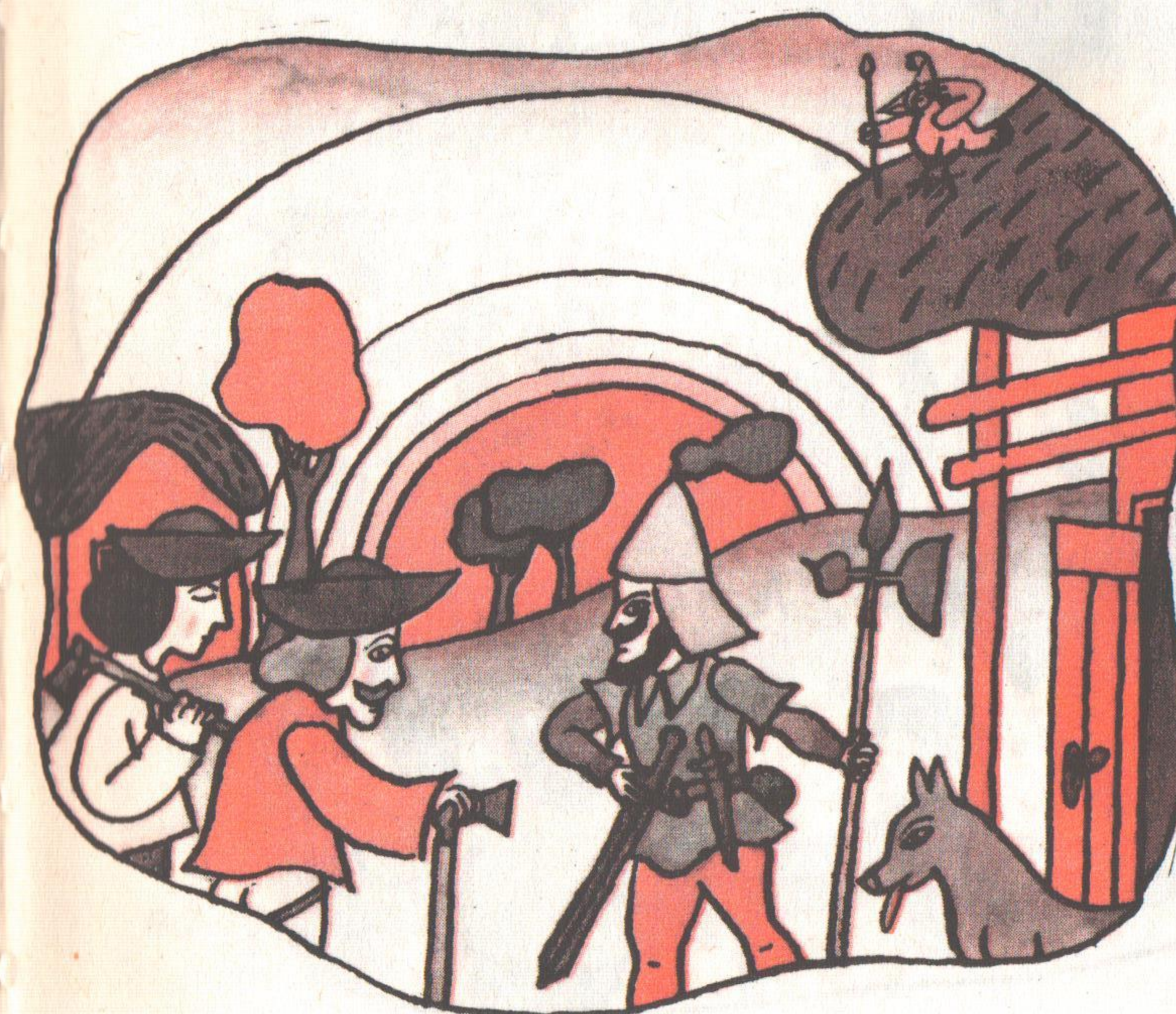
Vzbĺkli šašinové strechy chalúp, rozplápolal sa úsvit červenou žiarou, ožila dedina krikom a plačom. Zhrkotali vedrá a ročky, putne a kupy, krhly a džbery, tisíc rúk a samojediná studňa začali boj s ohňom.

Vyrvali ľudia plameňom, čo sa dalo. Veľa sa však nedalo, lebo keď jedinú studňu vyčerpali až po samé dno, viac vody nablízku nebolo.

„Ten šarkan bude naša záhuba!“ horekovali.

„Umorí nás hladom, vykynoží ohňom.“

Dedo Matula stál na dvore vedľa čmudiacich brvien svojej chalupy. Aspoň že do pivnice neprehorelo, myslel si. Bude aj kde hlavu

skloniť, aj čo do úst... Pivnice a prešovne nám všetkým ostali... A čo keby... Nuž ale veď...

„Mne vám čosi svitlo!“ povedal len tak sám pre seba. „Ja by hádam aj vedel radu.“

„Vy, dedko náš?“ zvolal mladý vartár, ktorý práve privádzal odkiaľsi z hory utečeného koňa. No a prečo nie? pomyslel si. Náš dedo je múdra, mrazom postriebrená hlava.

„Akú radu, dedko?“

„Zvolaj ľudí, povieť to všetkým naraz.“

Zišla sa na Matulovom dvore celá dedina.

„Ľudia moji rodní,“ vraví dedo Matula, „svitla mi takátohľa myšlienka. Šarkan si v noci neuhasil smäd, vyrušili ho naši prakovníci. Istotne príde na druhú noc, lebo smäd je smäd, a kto si raz zvykol na našu studňu, ten sa od nej tak ľahko neodučí... Lenže studňa je prázdna, ničo v nej ani kvapky vody. Tak čo keby sme mu ju, ľudia moji...“ Dedo akoby zaváhal, ale potom rýchlo dopovedal: „Čo keby sme ju naplnili vínom?“

Nastalo neslýchané ticho. Až po chvíli vyleteli hlasy:

„Čože? Tomu zbojníkovi?“

„Tej beštii prekliatej?“

„Tomu ohavníkovi?“

„A či viete, ľudia moji dobrí, čo sa môže stať akejkolvek beštii, ak vylôcha, povedzme, tridsať okovov vína?“ spýtal sa namiesto odpovede dedo Matula.

Znova nastalo ticho. A po chvíli sa začali trúsť hlasy:

„To veru môže byť pravda!“

„A veru aj bude!“

„Ľudia, nanosme mu toho vína!“

Pračania dorábali dobré víno, ale museli ho odovzdávať svojmu gruntovému pánovi, mestu Bratislave. No zato už len čosi aj im zostalo, po dajakých dvoch-troch štvrtničkách. Akíže by boli inak vinári!

Čo sa potom v Prači robilo, také dačo už nikdy nik neuvidí, kým len svet svetom bude!

Prúdmí sa lial do studne samoroďák i cirifandel, elblinské i tramín, muškateľ, rizling i gutedel, ťažké vína voňajúce tymianom, aj vína pigmentové, s prísadou medu a Ľumbiera.

„Aby si sa zadusil!“ pridávali ľudia svoje požehnanie.

„Aby ti potrhalo všetky vnútornosti!“

„Aby si sa už nikdy nerozepamätal, ako si do Prače na studňu chodil!“

Tej noci sa všetci strojili nespáť, načúvať, pozor dávať. Ale po ťažkom dni predsa len väčšinu z nich sklátil nad ránom ťažký spánok.

Zobudili sa na neslýchaný hurhaj a krik. Všetko, čo len nohy malo, utekalo ozlomkrky k studni.

Ležal tam. Vyhasnuté hadie oči vyzerali ani zamrznuté mláky. Krídla s riedkymi brkami mal rozhodené, ako sa na nich márne pokúšal vzlietnuť zo svojho smrtného miesta. Driek a chvost meravý, hrubošupinatý, a laby ako vahany.

„Vylogal to víno do poslednej kvapky,“ nakúkali voľaktorí do studne. „Dotiaľ slopal, kým sa na smrť neuslopal.“

„Veď pri víne neraz aj človek rozum stratí, a toto je predsa len zver!“

„Ohavný! Fuj!“

„Čo s ním spravíme? Ako sa ho zbavíme?“

„Odvlečieme ho do hory, nech si hora s ním poradí,“ vraví dedo Matula. „Aj tak ho len ona odchovala.“

Zapriahli chlapi štyri páry volov, odviekli šarkana ďaleko do hory a zhodili do priepasti.

Hora čoskoro zasypala šarkana listím. A matka zem ho časom na svoju podstatu premenila a k sebe prijala, ako prijíma k sebe všetky svoje tvory.

Od tejto udalosti sa začalo na okolí povrávať, že Prača má mocných bojovníkov, ešte mocnejšie víno, ale zo všetkých najmocnejší je jej vinársky um. Mesto Bratislava, ktorému bola Prača poddanskou obcou, začalo ju potom nazývať po nemecky: Weinern, to znamená Vinári. Čo pán chce, to poddaný musí. Obec dostala nové meno. Ale slovenskí obyvatelia si nemecké Weinern zakrátko poslovenčili na Vajnory.

A toto meno nesie obec až do dnešných čias.

Na pole myslím

JURAJ FAJČÍK

*Na pole myslím, roľu našu úzku,
na jej dve medze, tvrdosť hrúd,
brázdou som vodil kravu na motúzku,
otec pluh držal, svišťal prút.*

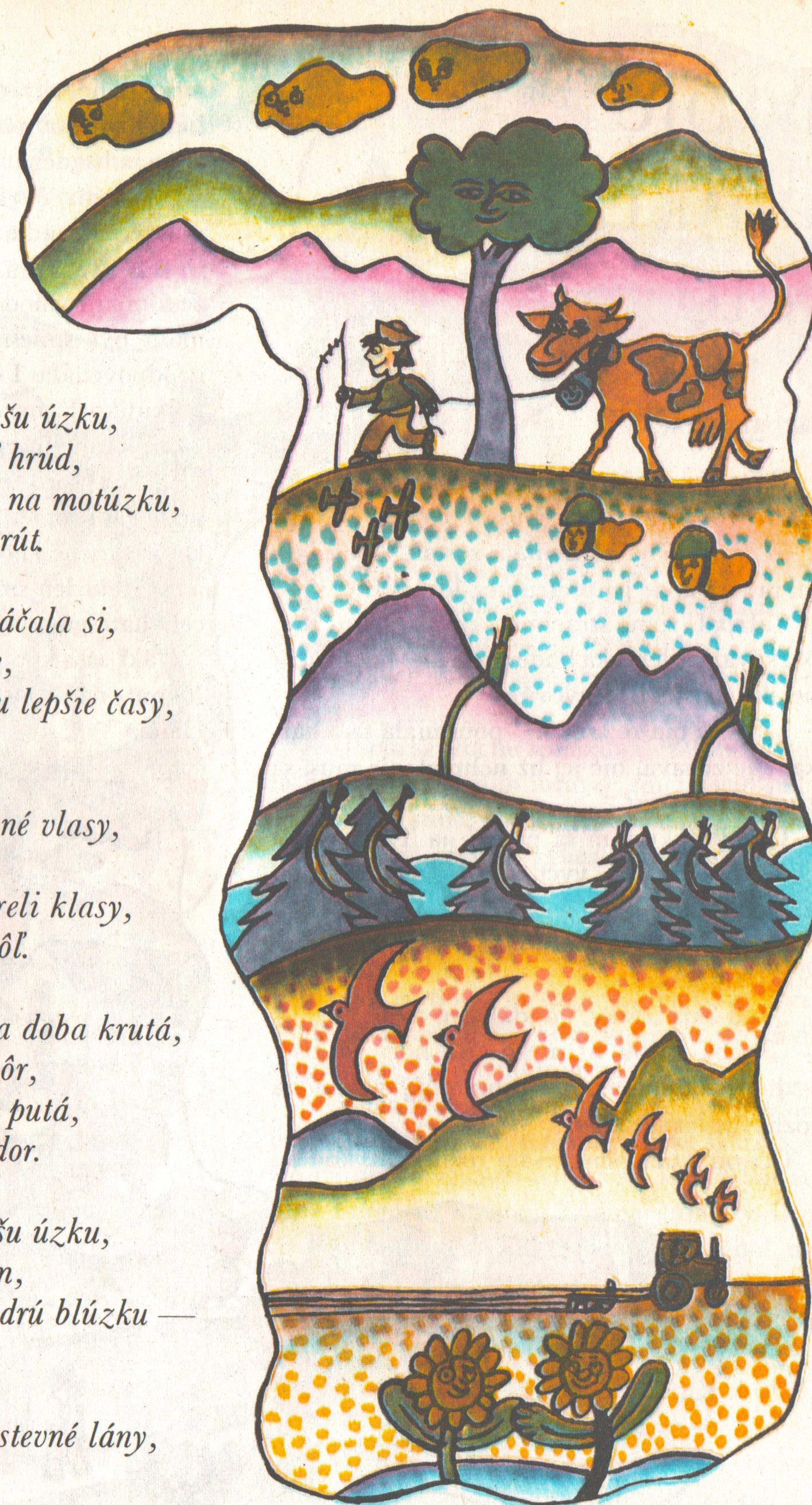
*Jar majestátne poľom kráčala si,
jačmeň sme siali do zeme,
možno, kým dozrie, prídu lepšie časy,
spokojne si ho zožneme.*

*Pot nám na čelá lepil slané vlasy,
povieval vánok, teplý bol.
Na našom pre nás nedozreli klasy,
nuž žali sme len čierny bôl.*

*Hoc ťažko, predsa zmizla doba krutá,
štekali pušky z rodných hôr,
týraný národ zhodil staré putá,
zohnuté chrbty vystrel vzdor.*

*Na pole myslím, roľu našu úzku,
keď zmizla v láne širokom,
ako ju dievča — malo modrú blúzku —
zoralo zrána traktorom.*

*Na pole myslím, na družstevné lány,
na rozoranú čiernu zem.*

Moje najkrajšie leto

ONDREJ SLIACKY

Dnes som mal šťastný deň: Z nemocnice mi takmer po pol roku prepustili dcérku Táňu.

„Lenže doma by nemala zostať,“ povedala mi pri odchode jej ošetrujúca lekárka.

Zalapal som strachom dych, lebo som očakával, že lekárka bude pre Táňu odporúčať nejakú detskú ozdravovňu.

„Zle ste ma rozumeli,“ pousmiala sa lekárka. „Je zdravá, nič jej už nehrozí, ale musí sa z toho spamätať.“

Ukradomky som sa pozrel na Táňu. Stála obďaleč bledučka, vychudnutá, so sklonenou hlavou.

„Zapôsobilo to na ňu viac než na iné deti,“ povedala lekárka.

„Bolí kamarátky,“ dodal som ticho.

„Treba s ňou ísť niekde do hôr, na čistý vzduch. Zabudne, musí zabudnúť,“ zakončila rozhovor lekárka.

Cestou z nemocnice som rozmýšľal, kde by

som mohol stráviť s Táňou dva-tri týždne. Lenže chatu nemám, horské hotely sú už dávno obsadené... Nič sa nedá robiť, musíme zostať doma. No len čo som sa pozrel v aute do spätného zrkadla a uvidel som Táninu bledučku tvár s veľkými smutnými očami, vedel som, že som sa rozhodol zle. Niečo som povedal, čo malo byť smiešne, ale Táňa sa neusmiala, neodpovedala. I doma len mlčala, posedávala po kútikoch, nezaujímali ju ani nové hračky, ktoré som jej na túto chvíľu pripravil.

A tak som rozmýšľal znovu, až sa mi podarilo spomenúť si na jedného zo spolužiakov, ktorý učil hore na severe. Zavolať som mu a na tretí deň sme sa už s Táňou aj balili. Ja celý natešený, veselý, ona mĺkva, smutná.

Takí istí sme kráčali aj utešenou horskou lúkou, na konci ktorej bola spolužiakova chata.

„Môžeš byť v nej, dokedy chceš,“ povedal mi spolužiak, keď mi dával dolu v dedine kľúče. „Televízor síce nemám,“ usmial sa na Táňu, lebo som mu stihol povedať, ako ho veľmi obľubuje, „ale zato je sa tam na čo dívať.“

v skriniach i na váľandách. Jedny pobehovali hore-dolu, sprava doľava i krížom krážom, druhé zas v tenučkých šnúrkach sa usporiadane náhlili od jednej steny po druhú.

Zmeravel som. Táňa preľaknuto zaspätkovala.

Keď som sa trochu spamätal, vzal som z kúta metlu a začal som mravce zmetať; zo stola z lavíc, zo stien. Lenže nanič robota. Jedny som zmietol, druhé vyliezli. Rozohnal som jeden zástup, utvoril sa ďalší. Vtedy ma pochytil srd. Ak som dosiaľ robil len ľahučké, jemné pohyby, teraz som sa poriadne rozháňal, pritláčal metlu o nábytok i o zem. Veď som nemeral ďalekú cestu preto, aby som zutekal pred hlúpymi mravcami.

A tie akoby vycítili, čo sa deje vo mne, začali liezť von, pchať sa i do tej najmenej škáročky. No už pri večeri som ich musel zhadzovať zo stola a potom celú noc z Táninej váľandy. Len čo som na chvíľočku sklopil viečka, už boli na nej. Liezli jej po rukách, po nohách, takže sa prehadzovala zboka nabok, strhávala sa a vzdychala.

Ráno po prebdenej noci som bol unavený, mrzutý, bolela ma hlava. I Táňa bola skleslá, hoci ju mravce už nedesili tak ako včera. Dokonca im nasypala omrvinky, čo zostali na

A spolužiak nezveličoval. Už cestou ma upútala čudesa skala, ktorá sa podobala orlej hlave, i stará osamelá borovica, celá dopáraná od bleskov. Pri potoku, nad ktorým sa hadil náš chodník, som dokonca postál, pretože ma zaujal mihot štíhlych tmavých pstruhov. To je ono, pomyslel som si nadšený. Táňa tu zabudne na to, čo sa stalo v nemocnici, zotaví sa, pookreje. Nič lepšie som si vlastne ani nemohol želať.

Lenže keď som na chate poroztváral okennice, bolo po dobrej nálade. Všade, kde som sa pozrel, pobehovali mravce. Bolí na stole, na zemi, na laviciach, v kuchyni aj v príborníku,

stole. No keď jej niekoľko začalo liezť po nohách, znova sa striasla strachom.

„Čo teraz robiť?“ spýtavo som sa zahľad na spolužiaka, keď som mu popoludní dolu v dedine vyrozprával svoje trápenie.

„Neviem,“ bezradne pomrivil plecami. „Nemám s tým nijaké skúsenosti. A dymom by si ich nevyhnal?“

„Skúšal som, nepomohlo.“

„Počkej,“ povedal odrazu spolužiak a vyšiel z izby. Keď sa vrátil, držal v ruke spray. „Je proti voškám,“ podával mi ho, „azda pomôže aj proti mravcom.“

Cestou na chatu som bol veselej mysle. Seba i Táňu som presviedčal, že nepleche je koniec,

že konečne budeme môcť bezstarostne užívať horskú prírodu.

Táňa ako doteraz mlčala. Aj keď som namieril spray na mravcov, nehovorila nič. Dívala sa síce na mňa, ale zdalo sa mi, že ju to vôbec nezaujíma, že pozerá len tak. Keď však mravce začali padať na chrbát a smrtiace krčie im zvierali nôžkami, Táňa odrazu vykrikla a oboma rukami si zakryla oči.

„Nie... ťoeko, nie,“ rozvzlykala sa.

Začudovane som sa na ňu pozrel a v tom okamihu som pochopil, že som jej pripomenul nemocnicu, na ktorú tu v horách mala zabudnúť.

V tej chvíli som začal baliť. Táňa mi najprv pomáhala, potom sa trochu motkala po kuchynke a nakoniec vyšla von.

Keď sme v ten istý deň po druhý raz zišli do dediny, spolužiak nechápavo krútil hlavou. Ale čoskoro pochopil všetko: Táňu aj mňa. Niekoľko dní sme museli uňho zostať, a len keď som rozhodne vyhlásil, že ho už ďalej nebudeme obťažovať, súhlasil s naším odchodom.

Kufor a pár vecí zostali v chate, a tak sme sa s Táňou vydali posledný raz do vrchov.

Tentoraz som už nebol ani veselý, ani zhovorčivý. Kráčal som úplne skleslo, pretože mi nemohlo zísť ani na um, kedy som mal takého nevydarené leto. Okrem toho som nevedel, čo urobím s Táňou.

„Zaveziem ťa k tete,“ pokračoval som nahlas v uvažovaní.

„Dobre,“ súhlasila pokorne.

„Rozhodne ti tam bude lepšie než doma samej,“ presviedčal som skôr seba ako ju, lebo som vedel, že jej tam nebýva dobre. „Aj marhule práve teraz dozrievajú, i s deťmi sa budeš môcť hrať,“ dodal som.

Neodpovedala, a tak som sa odmlčal aj ja.

„To nie je možné,“ otvoril som opäť ústa, až keď sme vošli do chaty. „To nie je možné,“ zopakoval som a nechápavo som sa díval okolo seba. Neveriacky som pootváral skrine, zásuvky na príborníku, pozrel som pod stôl, kľakol ku váľande — mravcov nikde.

„Tu sú... tu sú,“ vykrikla odkiaľsi Táňa.

Vybehol som von.

Táňa stála obďaleč chaty pred nevelkým mraveniskom.

„Pozri, cukor ešte vidno,“ natiahla ruku ku spodku kôpky.

„Cukor? Aký cukor?“

„Predsa náš.“

„Náš? Čo by tu robil náš cukor?“

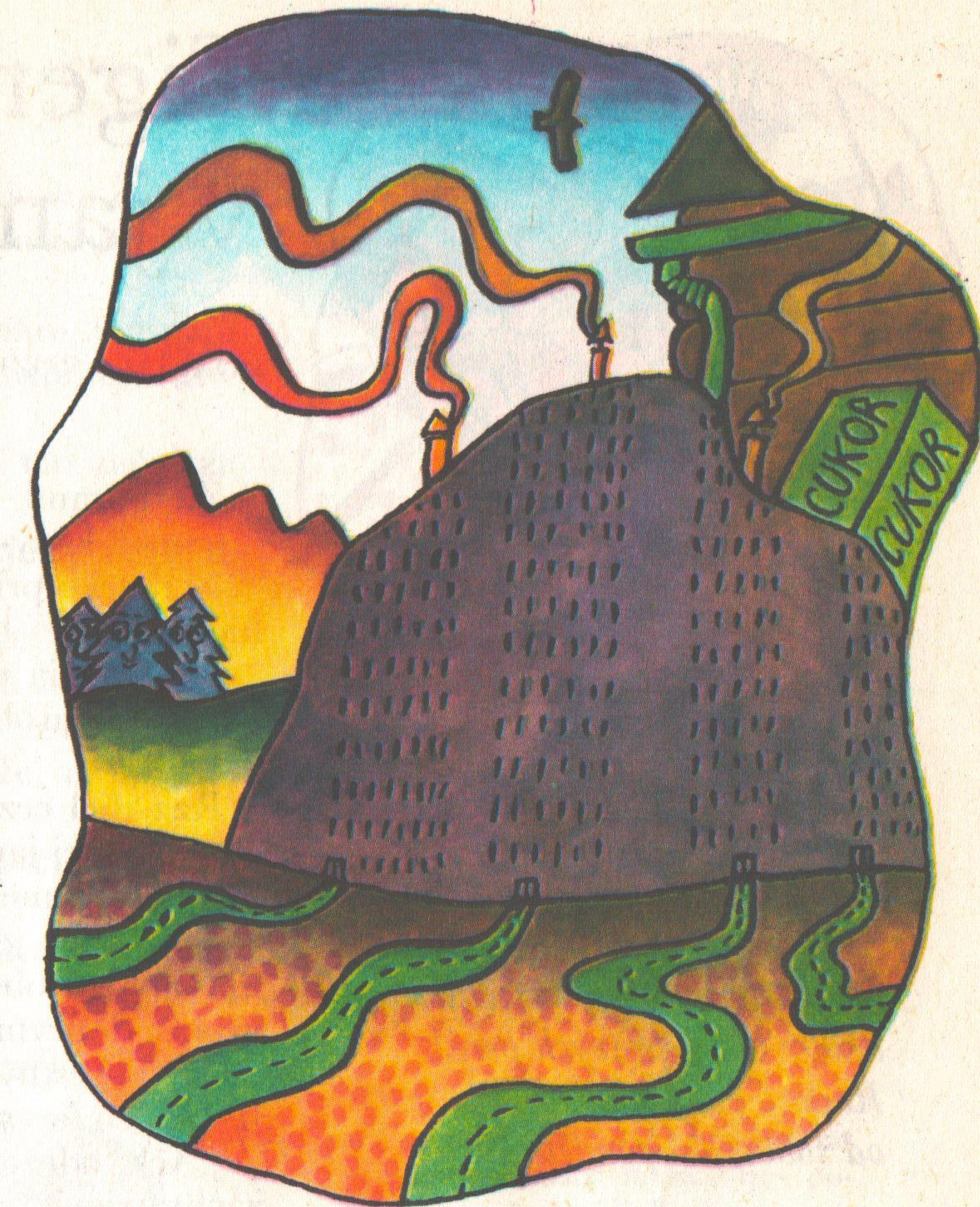
„Vysypala som ho sem, keď sme odchádzali.“

Začudovane som sa na ňu pozrel.

„Rozsypal sa mi, keď sme sa balili. Tak som ho sem vyniesla,“ začala mi vysvetľovať nepresvedčivým hlasom.

„Naozaj?“ pozrel som sa koso na ňu.

„Naozaj,“ povedala a v tom okamihu sa nahlas rozosmiala.

Myslel som, že sa podo mnou pohla zem. Díval som sa s otvorenými ústami na Táňu, a neveril som vlastným ušiam a očiam. A Táňa sa iba smiala, smiala, takmer sa zadúšala.

„Ty klamárika jedna,“ načíahal som k nej ruku, že jej stlačím nos.

Uhla sa, uskočila bokom, a keď som sa ju pokúsil chytiť, rozbehla sa.

Začal som ju naháňať. Akokoľvek som sa ju však usiloval dostihnúť, nedarilo sa mi to. Bola ako motýľ. Raz sa vznášala na jednom konci lúky, vzápätí na druhom. Jej červená suknička krúžila ponad nízku horskú trávu a jej zvonivý, šťastný smiech zaznieval až v korunách vysokých borovíc.

V tej chvíli som už s istotou vedel, že toto leto bude jedno z mojich najkrajších.

Lakomý páv

PAVOL ŠTEFÁNIK

Kedže páva mala sviatok, páv si na trh vyšiel z vrátok. Nedbal, či je jar, či nejar, a kúpil tam pekný vejár.

Doma jej ho rozprestieral, akoby bol z pravých perál. Radosť pávy bola veľká od soboty do pondelka.

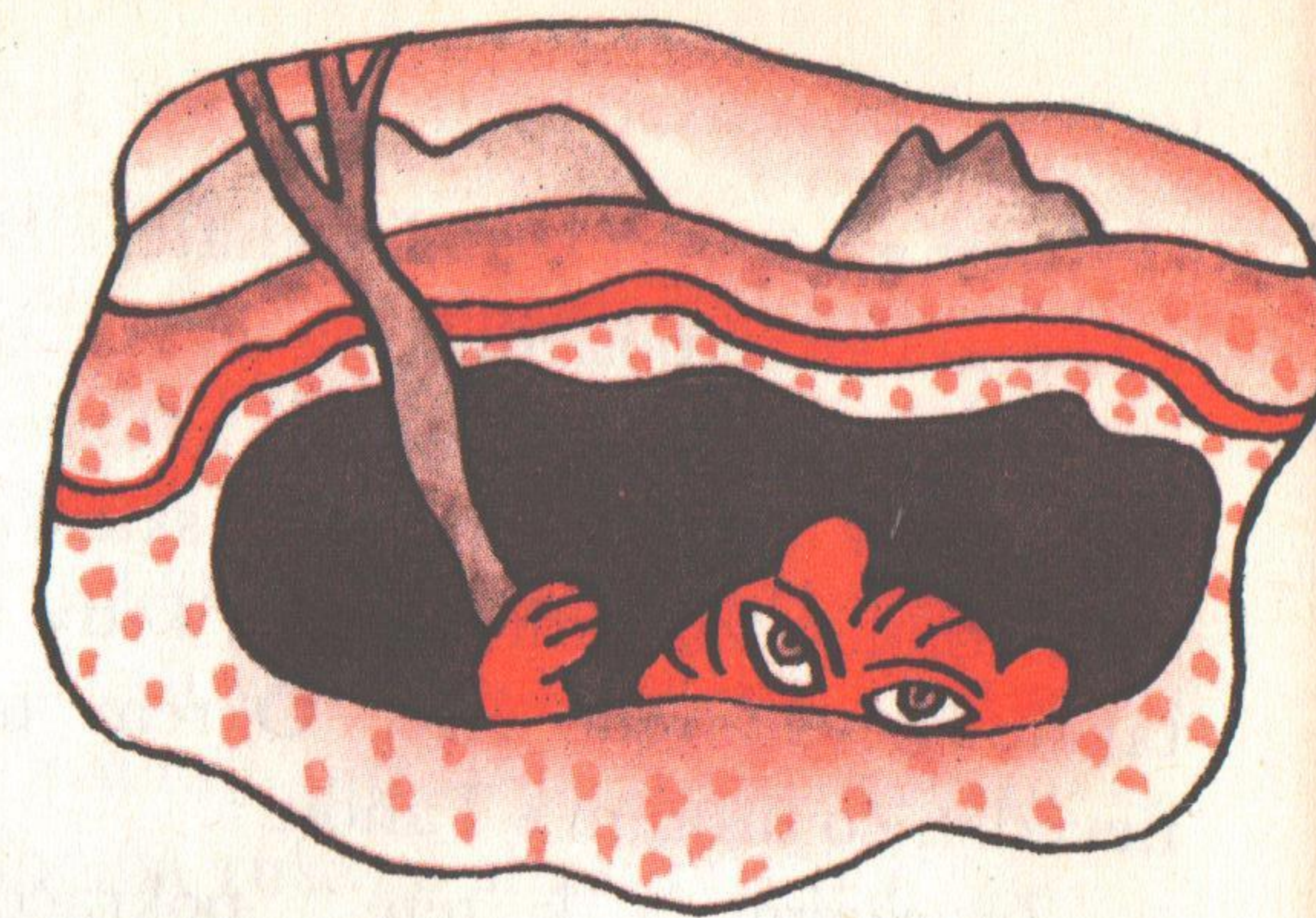
V utorok k nej prišiel znova, že jej vejár dobre schová. Lebo raz naň pozabudne a spadne jej na dno studne.

Prijala ten návrh páva, aj keď sa jej nepozdáva. Od tej chvíle bzučia osy: „Vejár patrí páve, páv ho nosí!“

Tiger v jame

KOREJSKÁ ROZPRÁVKA

Za horami za dolami bol horský priesmyk a cez ten priesmyk kedy-tedy prechádzali pocestní.

Nedaleko priesmyku žil obrovský tiger a neustále napádal ľudí.

Obyvatelia neďalekej dediny sa rozhodli tigra zabiť. Aby tak mohli urobiť, vykopali veľa jám na miestach, kde bolo vídať tigra.

Raz išiel cez priesmyk istý pocestný. Ako tak prechádzal popri jednej jame, začul z nej odrazu čudné zvuky. Pocestný podišiel k jame a uvidel v nej tigra.

Keď tiger zazrel človeka, prihovoril sa mu prosebným hlasom: „Dobrý človek, vysloboď ma z tejto jamy. Ak to urobíš, dobrým sa ti odvdáčim.“

Ale pocestný pokrútil hlavou a odvetil: „Nie, nepomôžem ti. Len čo ťa vytiahnem, zožerieš ma.“

„Ach, kdeže. Akoby som sa mohol takto odvdáčiť svojmu záchrancovi,“ povedal tiger a dolu tvárou mu tiekli ľútostivé slzy.

Pocestný sa teda nad tigrom zlutoval. Dovliekol hrubú haluz a hodil ju do jamy.

Len čo tiger vyliezol z jamy, pretiahol sa, zoširoka zazíval a zaútočil na človeka.

Pocestný zmeravel od úžasu. Keď sa spamätal, riekol: „Ty ničomník! Hoci si zviera, nemôžeš predať tak skoro zabudnúť na milosrdenstvo a ublížiť svojmu záchrancovi.“

„Netáraj! Kto vykopal jamu, aby ma chytil? Vy, ľudia. Si jedným z nich, preto sa na tebe vypomstím.“

Po týchto slovách sa tiger pohol k pocestnému a roztvoril dokorán papuľu. Pocestný vtedy lutoval, že ho zachránil, ale bolo už neskoro. Predsa mu však ešte povedal: „Počkej chvíľu, tiger. Opýtame sa niekoho, či máš naozaj pravdu. Ak sa ukáže, že hej, potom sa ochotne stanem tvojou obeťou.“

Tiger súhlasil a tak spolu s pocestným zamierili k volovi, čo sa pásol obďaleč. Keď mu všetko vysvetlili, vôl riekol:

„Ľudia nemajú pravdu. Nútia zvieratá hrdlačiť a zabíjajú ich. Právom si zasluhujú, aby ich tigre jedli.“

Tiger sa potešil, keď to počul.

„Tak je to. Nemáš sa teda čo ponosovať, ak ťa zjem.“
Po tých slovách sa tiger už aj chystal skočiť na pocestného. Pocestného.

No vtedy ho pocestný opäť zadržal: „Počkej ešte chvíľu! Opýtame sa tamtej borovice, či robíš spravodlivo alebo nie.“

Borovica riekla odsudzovačne:

„Ľudia sú zlí. Trápia nás, odtínajú nám konáre, vytínajú nás na kurivo, pália z nás drevené uhlie. Veru si zasluhujú, aby ich tigre žrali.“

Tiger už-už chcel skočiť na pocestného, keď ten začul za sebou akýsi šuchot. Obrátil sa a uvidel zajaca.

„Počkej chvíľu, tiger, opýtame sa ešte tohto zajaca. ako je to s našou pravdou.“

Tiger súhlasil, hoci bol netrpezlivý a nevedel sa dočkať, kedy zje pocestného. Keď si zajac vypočul, čo sa stalo riekol:

„Jednoducho sa mi nechce veriť, čo tento človek vraví. Rozsudok vynesiem až potom, keď mi tiger ukáže, ako spadol do jamy a ako ho človek zachránil.“

Tiger sa nazdal, že aj zajac mu chytí stranu, preto zamieril dlhými krokmi k jame a skočil do nej.

„Načo si zachraňoval tigra, dobrý človek? Mal si ho nechať tam, kde je,“ povedal zajac a odhopkal do lesa.

Prel. JOZEF GENZOR

Líška a žeriav

MORDOVSKÁ ROZPRÁVKA

Poškriepili sa líška a žeriav, kto z nich je múdrejší. Líška sa chvastala: „Sedemdesiatsedem lišiaciev poznám. A ty, žeriav, koľko?“

„Ja poznám iba jedno,“ odpovedal skromne žeriav.

„Málo, málo, žeriavček,“ vraví výsmešne líška.

„To nič, mne to stačí,“ odpovedá žeriav.

Obzreli sa, hľadia: obkolesili ich poľovníci so psami, chcú líšku chytiť. Líška sa len-len že skryla do diery a žeriav podišiel bokom a spravil sa mŕtvym. Poľovníci začali rozrývať lišciu diery. Ryli, ryli, už-už líšku majú. Pozerá žeriav — zle je s lištičkou-kmotričkou. Plesk-tresk krídlami, vzniesol sa a pomaly letel, akoby mal krídlo zranené. Poľovníci uvideli žeriava — sprvu jeden za ním bežal, potom druhý, potom tretí. Bežia, ale dohnať ho nemôžu. A psi za nimi. Na líšku aj zabudli.

Líška vyliezla z diery a hybaj vnohy. A to len preto, že žeriav bol chytrejší než ona.

Prel. N. Š.

Rozprávka o jeleňovi a jaguárovi

ALBERTO VOJTĚCH FRÍČ

Raz šiel jeleň popri rieke. Šiel a šiel, až prišiel na jedno krásne miesto. Pozerá jeleň, prezerá si okolie a vraví si: „To je veľmi pekné miesto. Som už unavený neprestajným blúdením. Postavím si tu dom.“

Keď si to povedal, šiel sa napásť.

Z druhej strany prišiel na to isté miesto jaguár. I jemu sa tu zapáčilo, nuž si povedal: „Nikde nenájdem lepšie miesto. Zajtra sa sem vrátim a postavím si dom.“

Keď sa jeleň napásoval, vrátil sa a vyrúbal v lese čistinu. Práca ho unavila a tak sa šiel poobzerať po zelenej trávičke.

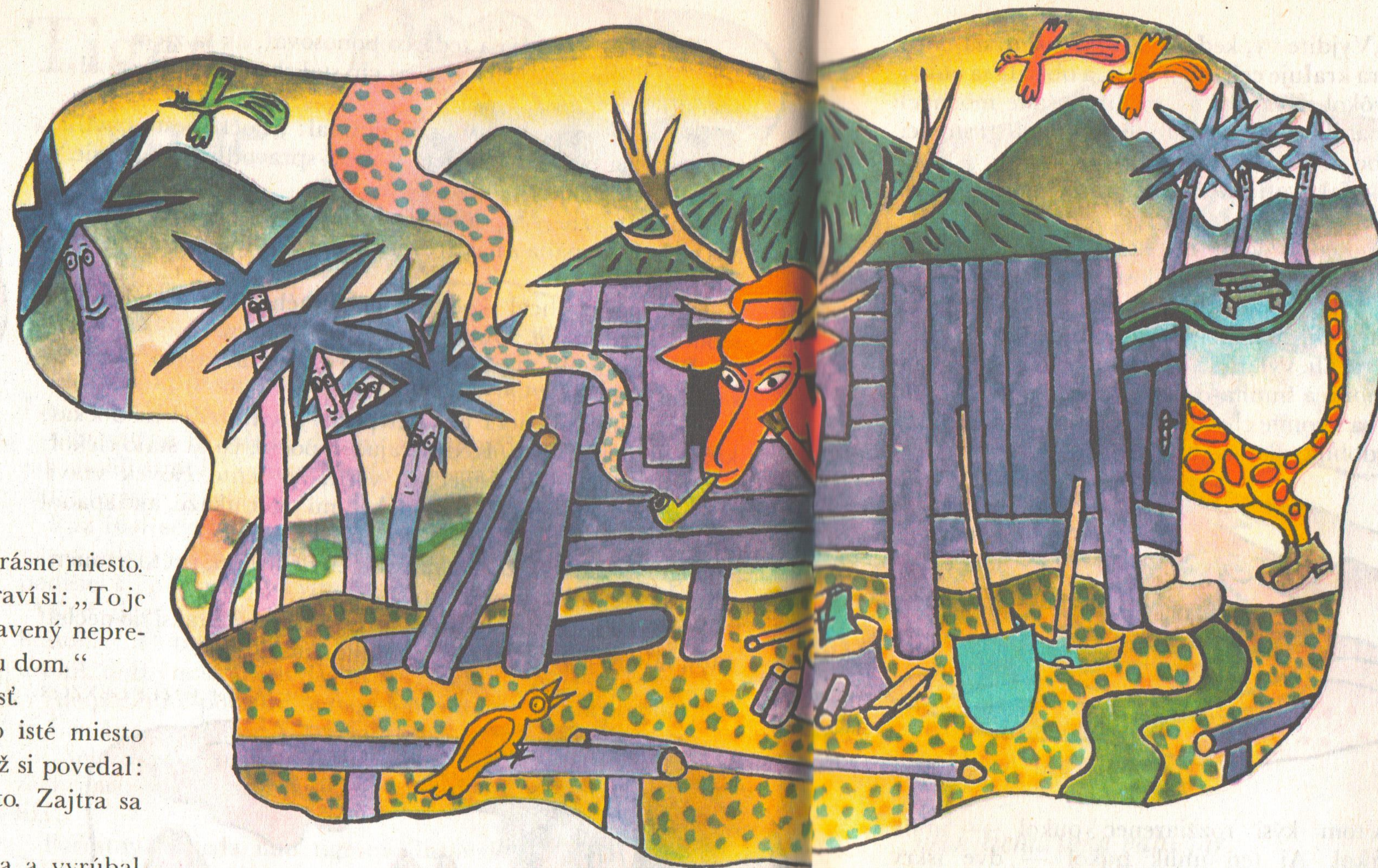
„Aň-ang — Zlý duch pralesa mi pomáha,“ povedal si jaguár, keď prišiel a uvidel, aký kus roboty je hotový. „Dobré miesto som si zvolil.“

S chuťou sa pustil do roboty, zarazil do zeme koly a postavil kostru domu. Tak pracoval, až nakoniec vyhladol a pobral sa po svojom.

Na druhý deň sa vrátil jeleň. Keď videl, ako práca pokročila, pomyslel si: „Mám šťastie. Njandédjára, náš Veľký otec, mi pomáha. Nesmiem teda zaháľať.“

Nanosil trávu a prikryl strechu.

Na tretí deň prišiel jaguár, urobil zo všetkých strán pevné steny, no keď staval

dvere, spomenul si na pomocníka. Rozdelil dom čiarou na dve časti, aby mal každý kde bývať, a šiel spať do jedného kúta.

Medzitým prišiel jeleň. Keď videl, že dom je hotový, nastáhoval sa do druhej polovice a zaspal.

Ráno sa prebudil jaguár i jeleň a zrazili sa vo dverách.

„Ja som si myslel, že to bol Zlý duch pralesa, čo mi pomáhal,“ povedal jaguár.

„A ja som si myslel, že to bol Njandédjára,“ povedal zas jeleň.

„Keď sme si pomáhali a keď sme si spoločne postavili dom, prestaňme byť nepriateľmi a žime spolu,“ navrhol jaguár.

„Dobre, žime v priateľstve,“ prijal ponuku jeleň.

„Dnes pôjdem na lov ja a ty budeš variť,“ rozhodol jaguár.

Šiel a stretol druhého jeleňa. Zabil ho, priniesol domov a povedal: „Uvar večeru, jeleň! Som už hladný.“

Jeleň rozložil oheň, rozkrájal mäso a uvaril ho. Bolo mu však smutno pri srdci — slzy mu kvapkali rovno do hrnca, nuž presolil polievku.

Ani sa mu potom nechcelo jesť.

Na druhý deň vyšiel na lov jeleň. Stretol jaguára, ktorý si brúsil o strom pazúry. Šiel ďalej a stretol mravčiara.

„Počul si, medveď, ako ťa jaguár ohovára?“ povedal mu jeleň.

„Prečo by ma mal ohovárať?“ pýtal sa mravčiar.

„Vraví, že nemáš nijakú silu, lebo žerieš iba samé mravce.“

„Jaguár že sa opovážil pochybovať o mojej sile! Kde je?“

„Tu neďaleko si brúsi pazúry o kôru stromu,“ povedal jeleň.

Mravčiar schytil odzadu jaguára, stisol ho a pustil ho až vtedy, keď mu popraskali rebrá.

„Tu máš príučok, aby si druhý raz nepočyboval o mojej sile,“ povedal mravčiar a odišiel.

Jeleň vzal mŕtveho jaguára a dovliekol ho domov.

„Priniesol som zverinu, uvar pre nás večeru!“ povedal svojmu susedovi.

Jaguár varil večeru a bolo mu veľmi smutno. Slzy mu kvapkali do hrnca, až presolil polievku. „Ani nie som dnes hladný,“ povedal jeleňovi, „akosi som sa včera prejedol. Musím si trochu pospať.“

Ale spať nešiel. Zaliezol do svojho kútika a začal sa od strachu celý chvieť. Lenže ani jeleň nemohol zaspáť, po očku sa díval na jaguára a rozmýšľal, čo bude, keď mu vytrávi.

Tak nespali celú noc a báli sa jeden druhého.

Nad ránom jaguárovi začali klipkať oči. Hlava mu padala čoraz nižšie a nižšie, až naraz bum-bác, tresol hlavou do brvna!

Aj jeleň podriemkaval, a keď sa strhol hluk, zľakol sa a vzal nohy na plecia. Jaguár si myslel, že ho chce jeleň zožrať, vyskočil, prerazil strechu a utekal opačným smerom.

Ani jeden sa už viac do domu nevrátil. Nastáhovali sa doň mravce a rozožrali trámy a koly. Dom spadol a vietor rozfúkal všetko, čo nezehnalo.

Prel. BOŽENA TRILECOVÁ

Tanec bratov — náramných Poliakov

KLIMENT ONDREJKA

V časoch predterajších prišli do krajov kráľovohoľských dvaja bratia: Poliáci, náramní chlapáci. Zapáčila sa im nová krajina, rozhodli sa v nej usalašiť, ale nevedeli, či zostať na Spiši, či sa dať na Liptov alebo na gemerskú stranu.

Ako tak chodia, rozmýšľajú, nadabíli na Čiernom Váhu na jedného pustovníka: starého, bradatého, učením i životom premúdreho.

Pýtajú sa, čo robiť, kde sa hodiť

„Vyjdite vy, keď ste takí náramní, na horu, ktorá kraľuje celému okoliu, a obzrite sa vôkol-dovôkol. Kraj pekný uvidíte, všade mocných treba. Tam sa rozhodnite v zamyslení stojaci, alebo sa veselíaci v tanci!“

Podakovali sa a šli bratia hore, vyššie, najvyššie.

A keď z vrch tej hory videli tú peknú okolitosť, neovládli radosť, nestáli, nedumali, ale ruky si podali a krútiť sa začali. Tak tancovali, že holizeň vydupali, stromy v krute vyvracali, vylámali. A len sa krútili, tancovali, až horúca šmuha-dúha kolo nich povstala. Od nej sa stromie chytilo a horelo-blčalo ako fakla svadobná, ako líca mladuchine...

Vtom kýsi rozžiarenec pukol — uhlík vyfrkol. Aj ten uhlík pukol — dve iskry vyleteli: jednému do oka, druhému do hunky zasmolenej. A náramníci i v bolesti náramní zjajkli, ako vedeli, pustili sa a v tom švungu, od seba leteli: v hrnskú stranu ten s hunkou horiacou, vo vážsku ten s okom vypáleným; nehoríaci, ale rozteplený.

Kde popadali, tam zostali, dediny si zakladali: pohorelec, od ktorého kabanice miesto pre domec a poľnosti vyhorelo, Pohorelú; poloslepý brat Tepličku, pretože z hôr tiekla od požiaru teplá voda. V tých dvoch dedinách si doteraz zachovali veľa spoločného: v polštiacej reči, v spôsobe života, v náture. Veď sú z jednej krvi!

Ten vrch, čo okoliu kraľuje, nazvali kráľovským. A že sa na jeho grúni viac stromovie neobnovilo, že temeno holým zostalo, nazvali ho Hoľou kráľovskou alebo Kráľovou Hoľou.

DANIEL HEVIER

O zime

Daniel Hevier

Poviem ti báseň o zime:

Vločky si v dlaniach nosíme,

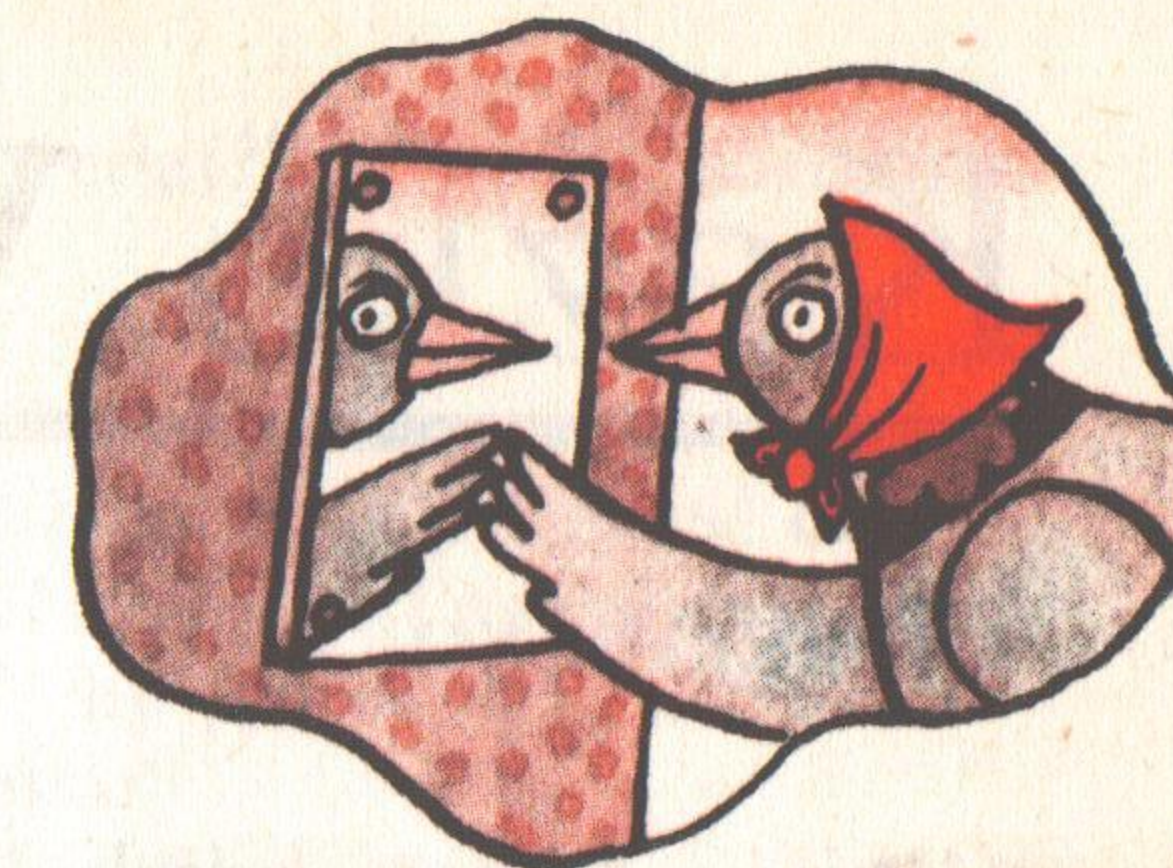
jednu dám tebe a tú druhú pošleme ako vtáča k juhu,

nech tichulinko vábi jar, tretia ti bude hladkať tvár...

Viac ich nemám. Veď tie ďalšie už dávno vietor v dialke našiel.

Hrdé hrdličky

Hrdličky robia cukrú-cukrú, že by vraj chceli trocha cukru.

Sú veľmi hrdé, to sa im páči. Chceli by všetko, čo hrdlo ráči.

Už ani spievať nestačia, do večera len hrdlačia.

Hľadajú kúsok omrvinky pod zub, alebo zrnko, čo im nechal holub.

Hrdličky robia hrkú-hrkú, že im vraj vyschla pieseň v krku.

Viem, že nám vydá viac ako vlani, keď do nej zrno zasejem.

Kazko Vlasko

ANDREJ FERKO

Ako sa Kazko Vlasko stal pre pandúra Kuba novým starostom

Medzitým sa Kazko stal starostom.

Prechádzal sa ako každý deň po meste a vyzeral pomedzi vlašy, kde je čo zaujímavé. Videl, ako sa starosta zľakol, ale netušil, že sa zľakol práve jeho. A keďže bol zvedavý, čo sa stalo, pomaly šiel za ním. Zrazu vidí na chodníku klobúk. Pekný, vyčakaný, celkom ako nový. Kazko klobúk oprášil a dal si ho na hlavu. A práve vtedy šiel okolo pandúra Jakub Metál. V službe býval horlivý a vždy postupoval presne podľa predpisov. Večer chodieval do krémy a hovorieval:

„Veru, sem už dávno patrí metál!“ udieral si na hrud, kde chcel mať metál. Ale zatiaľ tam mal iba poriadnu modrinu. Ľudia ho za to prezývali Kubo Metál a jeho zlostnú ženu Metálkou.

Tak si Kubo Metál kráčal po chodníku, zrazu zastal a nechcel veriť vlastným očiam:

„Čo, vari máme nového starostu? A ja o tom nič neviem! Ale predpis je predpis! Vidno, starosta je v službe. A tak ho podľa úradných predpisov pozdravil, aj šabľu vytasil a vzdal mu hold. Kazko sa najprv zľakol. Videl, šabľou sa ohánajú, čosi kričia... Mlčky cível na Kuba, čo to vystrája.

Keď pandúr takto náležite pozdravil, spýtal sa:

„Má vaša milosť nejaké príkazy?“ Kazko si dodal odvahy a zahundral:

„Ako to myslíš?“

Pandúr sa zľakol a pomyslel si: to je prefikany starosta, nesmiem si ho pohnevať.

„Ja, reku, či niečo nerozkážete?“ Kazko začal šípiť, že tu čosi nie je v poriadku, a odvetil:

„A čo by si mi poradil?“

Pandúr sa od pýchy až nadul. Stal si do pozoru a chystal sa veľmi múdro odpovedať, ale ako náročky mu nič rozumné nechcelo prísť na um.

„Ó, pán starosta, je to pre mňa veľká česť!“ povedal napokon.

Kazko skoro z nôh spadol, keď to počul. Aj vykrikoval, ale chytro si chytil ústa, a pandúr nič nepočul.

Rozmýšľal Kazko, rozmýšľal pandúr, ale Kazkovi to šlo rýchlejšie ako pandúrovi, ktorý si zvykol rozkazy iba dostávať a do poslednej čiaračky splniť.

„Veľká česť, veľká česť,“ opakoval Kubo najmenej dvadsaťdeväťkrát, no medzitým mu už Kazko dával svoj prvý rozkaz:

„Chod na radnicu a prines mi mestské kľúče!“

„Rozkaz, pán starosta!“ zrazil Kubo opätky, až tak cvaklo, a peľasil na radnicu.

Mesto, v ktorom Kazko žil, bolo veľmi staré. Boli v ňom všelijaké staré brány a práve na ne bol Kazko zvedavý. Čo v nich môže byť? A čo je za nimi?

Pandúr Metál teperí teda na chrbte plné vreco a už je pri Kazkovi: „Tak tu sú kľúče!“

„Poznáš ich?“ spytuje sa Kazko. „Poznám... tento je od mestskej brány, tento od druhej mestskej brány, tento...“

„A ktorý kľúč je od tejto brány?“ skočil mu Kazko do reči a ukázal na najbližšiu bránu.

„To nevie v celom meste nik, ani starosta... jáj... teda starý starosta, vaša milosť.“

„Tak teraz dostaneš tajný rozkaz!“ povedal Kazko.

„Tajný?“ zľakol sa Kubo.

„Tajný. Nesmieš o tom nikomu povedať, inak by si porušil úradné tajomstvo. Vieš, čo je za zradu? Šibenica!“ zvolal Kazko vystrašenému Kubovi rovno do ucha.

„Jojojjojój!“ zjojčal Kubo. Už sa videl, ako ho vedú na križne cesty, kde stáli tri šibenice. Videl, ako narieka jeho žena, ktorá to všetko zapríčini. Lebo Kubova žena bola jedovitá ako paprika a klebetná až strach.

„Vyber kľúče, ktoré sa používajú, a zanes ich na radnicu,“ pokračoval Kazko. „A nikomu ani muk!“ Kubo vybral ligotavé kľúče a v du-

„Aký fagan?“ čudovala sa pani starostová. „Syn holiča Mašinku!“ zakričal starosta.

chu prisahal, že radšej zhynie pod ženinou metlou, ako by mal odvisnúť na šibenici.

Keď pandúr odišiel, Kazko sa nadýchol, hodil vreco na plece a vľichkol ho preč.

Skutočný starosta medzitým doma zúrilo.

„Dám ja tomu faganovi,“ zastrájal sa na Kazka.

Chodil po komnate a do všetkého od zlosti vrážal. Potom si spomenul na majstra Pirôžka, na mešťanov, ako mu vraveli: „Pán pupkáč“, na galganov, čo za ním kričali, i na psa, čo mu rozdrapil nohavice, a zastrájal sa: „Ja im ukážem!“

Tak ho aj našla pani starostová, keď sa vrátila z mesta.

„A čože tu ty takto, muž môj?“ začudovane vykrikla.

„To ten fagan!“

„Tak dozviem sa, čo sa vlastne stalo? Hí!“ zhíkla, lebo práve zbadala, že starosta má roztrhané nohavice. „Teda ty takto! Ktovie, kde si sa túlal, a ešte si aj tie drahé nohavice rozšklbal! Tak hovor, ty odroň, čo sa stalo!“

„Išiel som po meste a niečo ma tak vydesilo, že som začal utekať a stratil som klobúk. Potom som sa chcel schovať u Pirôžka a tam ma všetci vysmiali, vraj, pupkáč! A to všetko ten fagan!“

„Aký?“ vyzvedala pani starostová.

„Mašinkov...“ povedal starosta. „A čo s ním?“ nechápala pani starostová.

„Veď to bol on!“ kričal starosta. „Aký on?“ nechápala pani starostová.

„Čo ma vystrašil, koľkokrát ti to

mám povedať?“ rozčúlil sa pán Pupkáč.

„Teda tak to bolo!“ zhrozila sa žena. „Pekne si sa zosmiešnil! Viac ťa nezvolia! Kam sa ja poďejem! Čo si počnem? Nemôžeš ísť nazad za husára! Veď by si sa už na koňa nevydriapal!“

„Čuš!“ skríkol starosta a chcel si vykrútiť fúzy, ale sa mu to nepodarilo, lebo od rozčulenia sa mu celkom zježili.

„Rob niečo! Rob!“ huckala ho žena.

Starosta sa prezliekol do celých nohavíc a išiel na mestský dom, že ide ako obyčajne úradovať. Príde na radnicu a koho nevidí? Kubo Metála, ako vlečie plné hrste kľúčov. Bolo mu to podozrivé a zakričal: „Čo to vystrájaš?“

„Ach, to ste vy, pán sta... jáj... pán Pupkáč?“ zajachotal Kubo, keď si uvedomil, že hovorí s bývalým starostom.

„Ak mi ihneď nevysvetlíš, čo tu robíš s mestskými kľúčmi, tak uvidíš, ako ti podkúrim!“

Kubo nevedel, kam z konopí. Dvaja starostovia? — vrtalo mu v hlave, ale keďže vždy iba rozkazy plnil, od strachu pustil kľúče na zem.

a hybáj! Utiekol. Nech sa starostovia pokonajú, on sa zjaví, až keď sa jasne ukáže, ktorý z nich je pravý.

(Pokračovanie)

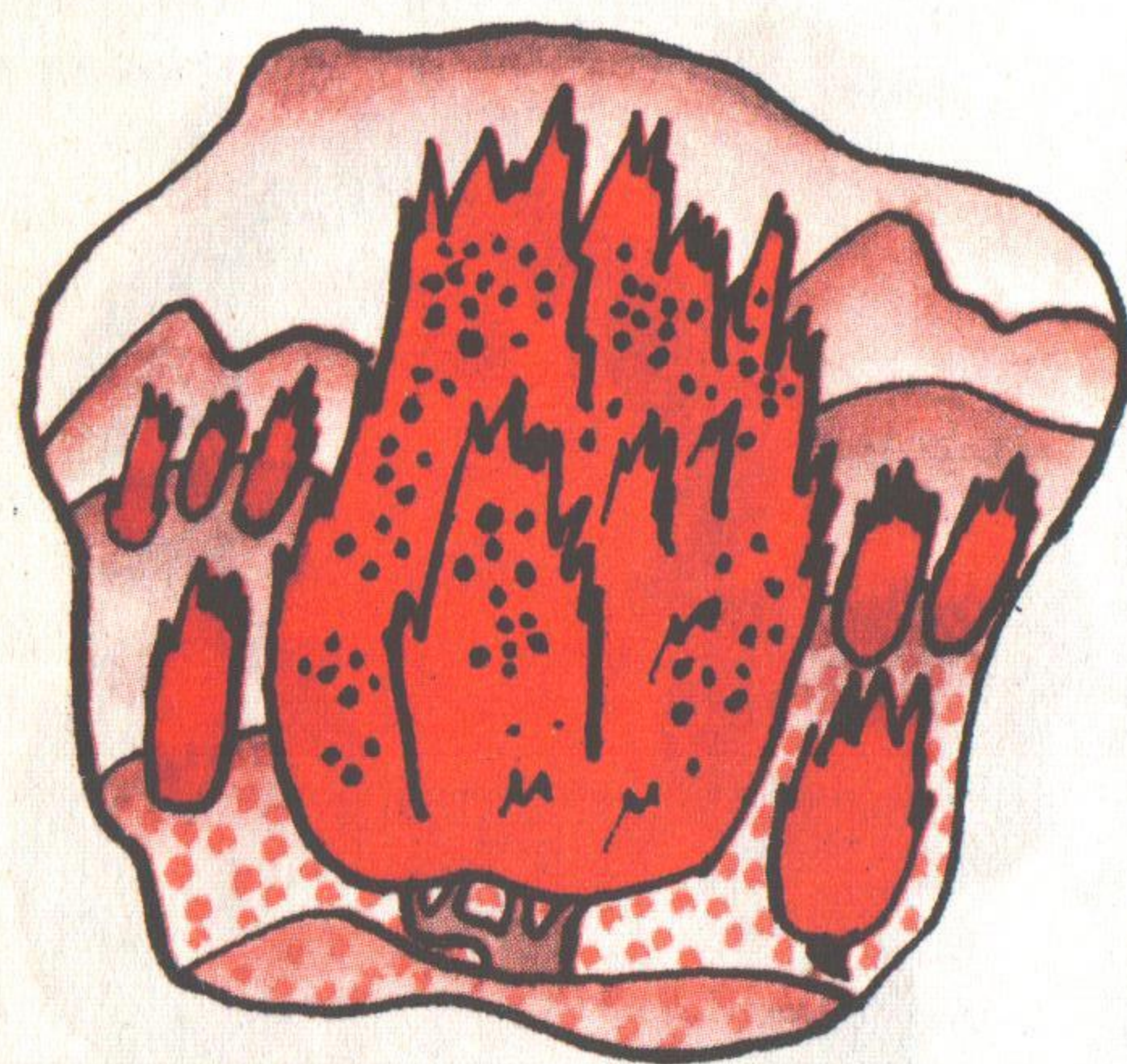
ILUSTRUJE JÁN LEBIS

Borievka

LADISLAV KUČHTA

Na túto drevinu môžeš naďať takmer všade, okrem rovinného juhu Slovenska a mokrastých pôd. Rastie prevažne v horských a podhorských oblastiach, ale aj to iba na veľmi chatrných, k inému nespôsobilých pôdach. Zvyčajne sú to pasienky, kamenisté a piesčité úbočia. Tam zohráva dôležitú úlohu — zabraňuje odplavovaniu pôdy, zadržiava vlahu a vytvára podmienky pre rast iných stromov. Tento ker s ihličnatým listím v lepšej, výživnejšej pôde dorastá až do výšky 12 metrov, takže nadobúda podobu kuželovitej veže. V horších podmienkach sa rozrastá viac do šírky a nízko nad zemou. Nech však rastie akokoľvek, poskytuje veľmi dobrý úkryt pre vtáctvo — často v nej i pod ňou hniezdia strnádky, pinky, drozdy a iné vtáky. A v zime si rád pod ňu zahľadne zajac.

lebo sa tam cíti ako v izbičke, hoci mrzne a snehu je vyše kolien.

U nás borievka rastie takmer až v 1500 m výške nad morom. Vyskytuje sa v celom miernom severnom

Kamarátova kamarátka

RUDO MORIC

Vraciame sa zo servisu. Červená embéčka, môj kamarát a ja. Vymenili sme oleje v motore i v rýchlostnej skrini.

Mirko je plný dojemov, šteboce za mojím chrbtom. Celý čas sa obšmietal pri dverách autoservisu a pozoroval, čo s tým autom robia. Všetko ho udivovalo. Z hlasu som mu vyčítal nevšedné nadšenie. Už len čakám, kedy povie: Keď budem veľký, nechcem byť ničím iným len automechanikom.

Ale to už nestíhol povedať.

Odzrazu ma len chytil za plece, stisne a do ucha mi skríkne: „Zastav, ujo kamarát!“

Hľadím naňho cez spätné zrkadlo, reku čo je, chlapče, vari ti len neprišlo zle! Pritom tlačím brzdový pedál a zabočujem k chodníku.

Po chodníku kráča dievčatko. Také rukaté, nohaté, vrkočaté. Na chrbte školská aktovka s odrazovými skielkami, v ruke bachratá kapsa, plná čohosi. Musí byť ťažká, lebo ťahá dievčatko viditeľne na jeden bok.

„Ahoj, ujo!“ náhlivo mi vraví kamarát. „Pomôžem Katke odnieť kapsu.“

Otvoril dvere a vyskočil na chodník.

Už je pri dievčatku. Uchytí jej kapsu, aj jeho prehla na jeden bok. Musí v nej byť poriadna farcha, keď takú chlapinu prehýna.

A už idú ďalej.

Nechal som ich kúsok podísť, potom som došiel k nim. Stiahnem okienko a vravím:

„Počuj, Mirko, čo pôjdete pešo, sadajte do auta!“

Hodil na mňa vďačný pohľad, akoby vravel ďakujem, kamarát. Vidno, veľmi to chcel, lež samému mu to bolo ťažko navrhnúť.

Sadli si dozadu a ja cez spätné zrkadielko pozorujem Katku. Dievčatko ani lusk, očiskami gúľa okolo seba.

„Boli sme vymeniť oleje,“ vysvetľuje Mirko dievčatku. „V motore i v prevodovke. Keby si vedela, aký tam majú zdvihák! Obor! Celé auto vyniesol do výšky ako pierko.“

Dievčatko naňho hľadí, pozerá veľkými očami, akoby neverilo.

„Pravda, ujo kamarát,“ obráti sa ku mne Mirko o pomoc.

„Tak je, kamarát,“ prikyvujem.

„A čo máš v tej kapse, keď je taká ťažká?“ opýtal sa zrazu môj kamarát svojej kamarátky.

„Zemiaky. Bola som u starej mamy, nuž poslala mame. Zakaždým dačo pošle.“

„Hneď zo školy si šla?“

„Každú stredu ta chodievam, aby starej mame nebolo smutno.“

„A vždy vláčiš takú ťažkú tašku?“

„Nie vždy, ale niekedy.“

„A kde býva tvoja stará mama?“

„No na Pažiti, neďaleko autoservisu.“

„To si poriadne ustala.“

„Nič to, iba ruku mám vyťahajú.“

„Ukáž, ktorú?“

Dievčatko natiahlo pravú ruku a Mirko ju vzal do svojej a chvíľu podržal. A hľadel na tú tenkú, kostnatú rúčku s úžasom v očiach.

„Kde bývaš?“ pretrhol som ten rozhovor.

„Na Továrenskej,“ vraví Katka.

„Tak ťa zavezieme domov,“ vyhadzujem smerovku na bočnú cestu. „Pravda, kamarát.“

„A nemohli by sme ju ešte trochu povoziť?“

„Keď chceš, tak povozieme. Pre kamaráta všetko!“ prikývol som a prestal som blikať ľavou smerovkou. Pôjdeme teda rovno po hlavnej.

Ideme, ideme — a ja zozadu čujem Mirkov šepot: „Vieš, on je môj kamarát, a aj knižky píše.“

Vyšli sme z mestečka a Mirko zasa prosíka: „Ujo, nože stovkou!“

Pridám plyn, ručička na ukazovateli rýchlosti driape sa hore vyššie, už je na stovke. A Mirko ukazuje Katke tú ručičku.

„Ale letíme, čo?“

Dievčatko ani nedýcha. Je celé unesené.

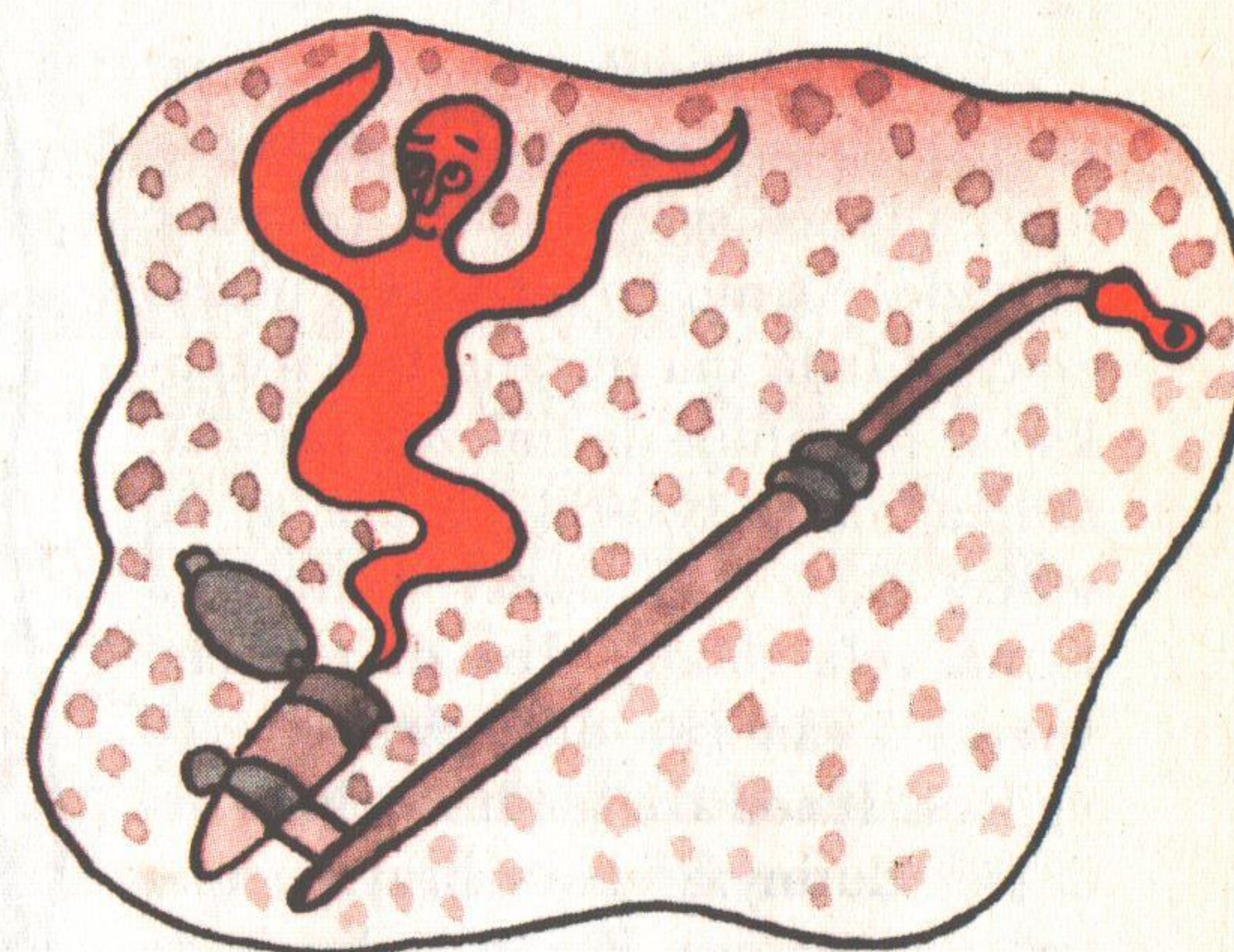
Od najbližšej križovatky sme sa vrátili a zabočili na Továrenskú.

„Ujo, tamten ružový dom,“ ukazuje Katka.

Zastal som pred ružovým domcom.

Katka poďakovala, šušľavo pozdravila a berie svoju ťažkú kapsu.

„Odnes jej to, gavalier,“ pripomínam jeho chlapskú povinnosť. „Počkám ťa.“

ce“. Neraz sú také ako zo srnčieho parožia. Sú tu hotové šperky. Preto, ak máš pevnú vôľu, dobrý nožík a trochu dôvtipu, aj ty môžeš urobiť niejednu peknú vec.

Krutohlav

Len tak ľahko ho nezbadáš, lebo nie je nápadný ani sfarbením peria, ani sa nepribližuje k ľuďom. Je len o málo väčší ako vrabec, ale podobá sa naň v mnohom. Zobák má však mocnejší a v perí má čierneho pásiky. Keď letí, trochu sa hojdá a tým prezrádza, že patrí do čeľade vtákov datlovitých. Po stromoch, najmä ovocných a búčavých, sa šplhá podobne ako daťeľ, pretože má k tomu prispôsobené nohy a chvost z pevného peria, s ktorým sa podopiera.

Zvyčajne koncom marca a začiatkom apríla prilieta k nám z ďalekého juhu a ihneď si vyhľadáva pôvodné hniezdo. Ak mu ho medzitým niekto zničil, hľadá inú dutinu. Bez rozpakov sa nastahuje do hniezda brhlíka, škorca alebo sýkorky, neraz aj do vtáčej búdky. S úpravou hniezda nemá veľa roboty. Iba dno trochu vyčistí a samička doň znesie 7—10 vajčiek. Hneď ako sa uhniezdi, vystrčí sa z dutiny a veselo si vyspevuje: geä-geä-geä-geä. Pozoruhodné je, že krutohlav má veľmi dlhý jazyk, ktorý umožňuje vyberať mravčie kukly a loviť mravce, i keby zaliezli pod kôru. Inak loví aj iný hmyz až do jesene, kedy opäť odlieta na juh.

L. K.

Vrátil sa s krásnymi jablkami. Akoby boli vyligotané. Každé niesol v jednej ruke. Jedno mi podáva cez okienko.
„Toto je pre teba, ujo kamarát.“
„Nechaj si aj moje,“ vravím. „Ale sú utešené!“
Len čo sa uvelebil na sedadlo, do jedného zahryzol.
„Aj ona je prváčka?“ pýtam sa cestou.
„Uhm... kamoška.“
„Počty vie najlepšie z celej triedy a mne vždy pomôže,“ priznáva sa. „A ja som jej už nakreslil dva obrázky. Vodovými farbičkami. A dala mi za to takéto jablčka.“

„To ste vy teda už vyskúšaní kamoši,“ vravím.
„A ešte budeme lepší, keď videla, akého mám veľkého kamaráta,“ vydýchol si.
Zasmial som sa. „To som rád, že som ti pomohol,“ vravím. A už sme v našej ulici.

Zložil som ho pred Šípkovie domom. Videl som mu na očiach, veľmi sa mu nechcelo. A keď som dal auto do garáže, na zadnom sedadle našiel som si svoju jonatánku.

Hodvábik

EMIL BABÍN

Žilo raz jedno dievčatko len o niečo väčšie ako škovránok. Hlávku mu zdobili zlatisté vlásky, vpletené do dvoch vrkôčikov. Bolo to veľmi smutné dievčatko. Červenkasté ústočka si v poslednom čase odvykli smiať sa. Jediným kamarátom mu bol belasý motýlik Hodvábik, ktorý mal krídelká vyšívané niťami oblohy. Dievčatko ho malo veľmi rado.

Raz sa však Hodvábik stratil. Dievčatko ho vyčkávalo, ale márne. Na tretí deň ráno po zmiznutí motýlika, keď slnko nalialo zopár lúčov do obloha, dievčatko uchmatlo jeden do maličkovej dlane a pevne ho zovrelo.

„Lúčik, prosím ťa, nevieš, kde je môj Hodvábik?“ zašepkalo.

„Neviem, dievčatko, ale pomôžem ti ho nájsť.“

„Naozaj?“

„Naozaj. Len sa prichystaj na cestu. Ja zaťaľ vyletím na oblohu trošku sa rozhliadnuť.“

Dievčatko vypustilo lúč z dlane a vbeholo do domu. Opásalo si kvietkovanú zásterku a vybralo sa s lúčom na cestu. Putovali krížomkrážom, až ich hľadanie omrzelo. Sadli si pod hrubý strom na okraji lúky, ktorá príjemne rozvoniavala. Na lúku nečakane priletelo niekoľko motýľov a za nimi nejaký veľký tvor s bielou sieťkou, ktorou sa oháňal na všetky strany.

„Kto je to?“ vyľakalo sa dievčatko.

„Človek.“

„A neublíži motýľom?“

„Neviem.“

Človek nečakane chytil motýľa, vybral z vrečka škatuľku a motýlika prepichol špendlíkom s červenou hlavičkou.

„Och,“ zavzlykalo dievčatko, „ktovie, či tam nemá aj Hodvábika.“

„Neviem, ale môžem sa pozrieť.“

Lúč sa zniesol ku škatuľke, ktorú človek

položil do trávy, a vklzol do nej. Zazrel v nej niekoľko motýľov prepichnutých špendlíkmi. Aj Hodvábik tam bol.

„Je tam,“ povedal lúč, keď sa vrátil k dievčatku.

„Ale možno už nežije,“ dievčatko sa rozplakalo.

„Poď so mnou, presvedčíme sa,“ vyzval lúč dievčatko.

„Hodvábik,“ zavzlykalo dievčatko, keď zazrelo v škatuľke svojho motýlika prepichnutého špendlíkom. Potom špendlík vytiahlo, vzalo Hodvábika do náručia, vyskočilo s lúčom zo škatuľky a zmizlo v tráve. Keď človek otvoril škatuľku, náramne sa začudoval, že mu najkrajší motýlik zmizol. Obzrel sa dookola, ale nikde nikoho nevidel.

„A čo teraz?“ spýtalo sa dievčatko so slzami v očiach lúča. „Čo bude s Hodvábikom?“

„Jednou slzou pretri Hodvábikovi očka,“ odvetil lúč.

Dievčatko poslúchlo. V tej chvíli sa jej Hodvábik zatrepotal v dlani a radostne vyletel do výšky. Dievčatko sa od šťastia rozosmialo. Znova v jej hrdielku zaklokotal smiech. Bolo šťastné. Hodvábik si sadol na jej útle plece a šťastne zažmurkal očkami.

Domáca porada

VIKTOR GOLAVKIN

Keď začal Goga chodiť do prvej triedy, poznal iba dve písmená: O a T.

Iné písmená nepoznal. A čítať nevedel.

Stará mama sa pokúšala učiť ho, ale on si vždy vymyslel, ako sa vykrútiť:

„Starká, idem ti umyť riad.“

A už aj utekal do kuchyne. Stará mať bola staručká, na učenie zabúdala, a ešte mu aj darčeky kupovala za to, že pomáha v domácnosti. Gogovi rodičia boli na dlhodobej služobnej ceste a spoliehali sa na starú mamu.

Pravda, nevedeli, že ich syn sa ešte stá le nenaučil čítať. Zato Goga často umýval dlážku i riad, chodil po chlieb a stará mama ho v listoch rodičom vychvaľovala do neba. A čítavala mu nahlas. Goga sa pohodlne uvelebil na pohovke a počúval so zavretými očami. „Načo sa mám učiť čítať,“ uvažoval, „keď mi stará mama číta nahlas.“

V triede sa tiež vkrúcal, ako vedel.

Učiteľka mu povedala:

„Nože mi prečítaj toto tu.“

Tváril sa, že číta, no iba spamäti rozprával to, čo mu čítala stará mama.

Celá trieda sa rozosmiala.

„Ak chcete, zavriem radšej oblok, aby neťahalo,“ navrhol Goga.

Alebo inokedy si zanariekal: „Tak sa mi krúti hlava, že určite odpadnem.“

Tak dobre sa vedel pretvarovať, že ho raz učiteľka poslala k lekárovi.

Lekár sa spýtal:

„Ako sa cítiš?“

„Zle,“ odvetil Goga.

„Čo ťa bolí?“

„Všetko.“

„Tak teda choď do triedy.“

„Prečo?“

„Pretože ťa nič nebolí,“ povedal prísne lekár a zľahka posotil Gogu k dverám.

Nikdy viac sa Goga netváril, že je chorý, ale vykrúcať sa neprestával. Aj úsilia spolužiakov boli zbytočné. Najprv ho zverili najlepšej žiačke Maši.

„Pod, budeme sa učiť,“ povedala mu Maša.

„Kedy?“ spýtal sa Goga.

„Hoci aj hneď.“

„Ja hneď prídem,“ riekol Goga. Odišiel, a viac sa nevrátil.

Čas sa míňal. Gogovi rodičia sa vrátili a zistili, že ich syn nevie prečítať ani riadok. Otec sa chytil za hlavu, mama držala knižku, ktorú priniesla synáčikovi.

„Odteraz každý večer budem svojmu synčekovi čítať túto výbornú knižku,“ povedala.

A stará mama dodala:

„Aj ja som Goguškovi každý večer nahlas čítala zaujímavé knižky.“

Ale otec povedal:

„Zbytočne sa namáhate. Náš Goguško tak zle nívlel, že nevie prečítať ani riadok. Podte teraz, prosím vás, všetci do mojej izby, poradíme sa.“

Otec so starou mamou a mamou odišli radiť sa. Gogu spočiatku znepokojila táto porada. Nevedel, na čom sa dohodnú! No keď mu potom mama začala čítať z prinesenej knižky, upokojil sa. Od samej spokojnosti až nohami hompáľal a myslel si, že to takto bude i naďalej. Ale keď mama prestala na tom najzaujímavejšom mieste, znova sa znepokojil.

„Ďalej si čítaj sám,“ povedala mama.

Goga jej hneď navrhol:

„Mamka, umyjem ti riad.“

A utekal umývať riad. No mama mu ani potom nechcela čítať.

Bežal za otcom. Otec povedal prísne, aby sa naňho nikdy s takými prosbami neobracal.

Podstrčil knihu starej mame, ale tá zívla a pustila ju z rúk. Zdvihol knihu z dlážky a znova ju podal starej mame. Ale ona ju zasa pustila z rúk. Nie, predtým nikdy tak rýchlo nezaspávala v kresle! „Ktovie, či naozaj spí,“ rozmýšľal Goga, „alebo jej na porade prikázali, aby sa tak tvárila?“

Goga ju mykal, triasol, ale starej mame ani na um neprišlo zobudiť sa.

A on tak veľmi chcel vedieť, ako to ide v tej knižke ďalej! Celý zúfalý si sadol na dlážku a prezrel si obrázky. No podľa obrázkov veru nezistil, čo bolo ďalej.

Priniesol knižku aj do školy. Ale spolužiaci mu odmietli čítať. Ba nielen to: Maša hneď odišla a Griša vyzývavo vliezol pod lavicu.

Domázal jedného staršieho žiaka, ten mu však dal frčku do nosa a zasmial sa.

Čo ďalej?

Veď takto sa nikdy nedozvie, čo bolo ďalej. Musí si knihu prečítať. Iné mu nezostávalo, iba sa učiť. Čítať si sám. Nuž hľa, čo znamená domáca porada!

Hľa, čo znamená postoj verejnosti!

Prel. ELENA KRUPOVÁ

Čudný kopček

LADISLAV KUČTA

Lúky boli vykosené, sená podovážané, a tak sa kravy nemali na čo lakomiť. Bol od nich pokoj. Mohli sme sa hrať, behať, koľko sa nám len ráčilo. Lenže na lúkach bolo plno kobyliiek. Bzúkali, podskakovali si, podaktoré aj lietali. A ja som si zaumienil chytiť najväčšiu — zelenú, s veľkými krídlami.

Jožo Mišák už takú mal. Doma jej urobil z doštičiek maštal a pokryl bôrovou kôrou. Dovnútra jej nanosil trávy a každý deň pozeral, ako rastie.

„Uvidíte, akého budem mať koňa,“ tvrdil s takou istotou, že sme mu všetci verili.

Už aj robil malý vozík, z remienčiek pripravoval chomúty aj sedlo.

Vraj jeho koník bude vedieť nielen ťahať voz, ale aj jazdiť. A ako jazdiť! Bude mať krídla a on na ňom preletí celý svet — ako princ.

„Prečo by sa len králi a princovia

Vrba má biele drevo

JOZEF NOVICKÝ

Vybrali sme sa k babke na jarné prázdniny.

„Už budú malé húsatká,“ povedala v aute mama.

Mali sme sa teda s Katkou na čo tešiť. Húsatká bývajú najkrajšie prvý týždeň. Keď sa vyliahnú z vajca, babka ich dá do slameného košíka k peci, aby im bolo teplo. Potom ich prvýkrát nakrmí. Nasilu im otvára drobné zobáčiky a pchá im až kamsi do gágora malé kúsky slaniny, aby vraj zosilneli. Po takom týždni sú už veľmi pažravé a všade špinia.

„Ešte nie,“ zamrmlal vpredu otec. „Húsatká budú až po Veľkej noci.“

Neviem síce presne, kedy býva Veľká noc, ale húsatká ešte nebudú. Otec to dobre vie. Mama sa v tom nevyzná, narodila sa v meste. Keď príde k babke, musíme jej všetko ukazovať a vysvetľovať. Napríklad miesta, kde sliepky znášajú vajcia. Ja zoberiem rebrík, Katka košík a mama potom len híka, keď v šope a po chlievoch nájdeme desať a niekedy aj pätnásť vajec.

„Ale kozliatka by už mali byť,“ nesmelo háda mama. „Vlani o takomto čase...“

To bola scéna! Ja som bol vtedy ešte malý a strašne som si jedno strakaté kozliatko chcel vziať domov. Celý čas mi to sľubovali, ale o týždeň, keď prišli naši, rozhodla babka inak.

„Zarežem ho a polovičku si doma upečiete.“

Schovali sme sa s mamou do kuchyne. Mama vždy ujde z dvora, keď babka reže hus, sliepku alebo zajaca. Pre mňa to nič nie je, ale vtedy som sa tuším aj rozplakal.

„No poď, ty hrdina,“ ťahal ma z kuchyne otec, „aspoň ti ostane pamiatka.“

Na dvore ma so strakáčom vyfotografoval. Je to naozaj pekný záber: držím kozliatko okolo tenkého krku, papuľku

prítlačam k lícu, druhou rukou ho hladkám po chrbte. A nad nami babka s obrovským nožom. To je teda svetové! Vždy, keď sa na tú fotku pozriem, je mi poriadne smutno.

Bežal som vtedy do kuchyne za mamou a spýtal som sa jej, či sa nebojí tých chlpatých potvor v jej robote. Majú tam pokusné myši, morčence a dokonca i štyri také mrňavé opice. V labáku je teplo a smrad na zadusenie, Katka i otec si vždy držia nos, keď má mama náhodou v nedeľu službu a my ju prideme odviezť, ale mne to neprekáža. Jediné, čo tam neznášam, sú malé skapaté myši, ktoré musí mama pinzetou povyberať z klietok a uložiť niekam do chladničky. To je teda odporná robota! Ja sa zatiaľ radšej dívam na opice. Sú veľmi bojzlivé a strašne vrieskajú. Vôbec sa nepodobajú na tie otrávené opice zo zoologickej záhrady. Mama hovorí, že ich budú musieť odlifrovať, lebo si nechcú zvyknúť na nový režim. Neviem, či ich hodlajú odlifrovať naspäť do Afriky, alebo ich navyknú na našu mrkvu a jabĺčka, aby od hladu nepodochli.

V kuchyni mi mama pripomenula celú tú patáliu s opicami len preto, aby som nebaňoval za kozliatkom. Načo mi vysvetľovala, že kozliatko nebude mať u nás kde spávať a čo jesť? No mali vedieť vtedy, keď mi ho sľubovali. Teraz už chápem, že to bol nezmysel. Musím si však dávať pozor, aby mi zas niččo nesľúbili, čo potom nesplnia.

Keď som bol ešte celkom malý, vraj som dobre znášal auto. V poslednom čase ho vôbec neznášam. Bolí ma hlava a chce sa mi zvracať. Ledva čakám, kedy zastaneme pred babkinou červenou bránou. Otec ostane v aute, mama ide otvárať a my s Katkou utekáme babke do náručia. Odkiaľsi z humna, spod veľkého orecha, vykukne náš dedko. Stále sa usmieva a podáva

nosili na tátošoch? No nie?“ pýtal sa. „Máš pravdu,“ dosvedčali sme mu.

Odvtedy sme behali za veľkými zelenými kobyličkami. Každý chcel mať okrídleného tátoša. No Jožo povedal, že tátošov vychová aj z iných kobyliiek. Jedna zelená by bola málo. A vraj kým narastú na akurátnych, bude už pred zimou. Dovtedy bude mať pre ne miesto aj v maštali. Otec predá Strakulu aj s teľaťom. Oстане iba jedna a pri nej môže byť aj päť tátošov.

Nuž aj ja som zatúžil po okrídlenom koníkovi. Najväčšmi sa mi pozdával zelený. Ten zaiste bude najrýchlejšie rásť. Kým bude tráva, budem mu ju nosiť. V zime ho dám do chlieva namiesto brava. Tam mu neprefúka a ani sa nikto nedozvie, čo v ňom chovám. Iba na jar sadnem

naň a budem preskakovať z jednej strany doliny na druhú. Vyvediem ho na Hladkú skalú, kde voľakedy Turek na svojom koni skočil až na Hrádok. A to je pravda, lebo na Hrádku je hlboká preliačina. To sa zem s Turkom aj jeho koňom prepádlala. Istotne je tam kdesi hlboko dodnes.

Konečne sa mi pošťastilo zbadat letiaceho zeleného koníka. Kým som bol od neho na päťdesiat krokov, ponáhal som sa k nemu bez krčenia.

Iba potom pomalšie, prihnúty, krok za krokom bližšie. Neskôr už len kolenačky/a na rukách. Ešte kúsok po bruchu a potom ho len rukou pričapiť.

Lenže koník, betárisko akýsi, stále krôčik za krôčikom ďalej. Motal sa, zadné nohy stále pripravené na dlhý skok.

„Ej, ty huncút! Vidiš ma,“ prišlo mi na um, a tak som si ľahol na zem a len očami ho pásol. Koník si každú chvíľu prednými nôžkami dlhé fúzy ohmatával, zadnými pod sebou zem

utľapkával, prekračoval ostré pokosené byle.

Aj som pozabudol na kravy, aj na kamarátov, čo sa po jabloni naháňali. Hrali sa na veвериčku. Aj by bol rád medzi nich, ale mať okřídleného koňa ako Jožo Mišák — už ho chová v malej maštaľke — to ma vábilo viac. Kde koník, tam ja, ale stále na bruchu ako had. Z ničoho nič začala sa neďaleko mňa dvíhať zem. Najprv som si myslel, že sa mi to iba marí. Privrel som oči, odvrátil hlavu a opäť pozrel pred koníka. Chvíľu nič a zasa sa vydúval kopček.

„Och, to nie je dobré znamenie!“ trklo mi v hlave.

všetkým ruku. Horšie je to, keď sa lúčime. Vtedy ma dedko poškríabe ostrou bradou po líci, tuhšie mi stíska ruku, pobozká sa aj s mojím otcom a hneď vyťahuje vreckovku.

Pod orechom sa niečo belie. Dedo volá toto miesto nátoň. Je to jeho najčastejšie miesto. Buď tu pili, štiepa a ukladá drevo, alebo si posedí a podrieme na širokom drevenom kláte. Do inej roboty ho už babka ani nedurí. Iba ak sliepky a husi nakrmiť, vody podolievať, keď ona musí z domu odskočiť.

Otec sa zahľadí na starú studňu so železným kolesom a hrubou reťazou, na ktorej je pripevnené ťažké vedro. Nevládzem ho nikdy podvihnúť, preliať z neho vodu do menšieho vedra, ale koleso sa krúti veľmi ľahko. Rozbehnem sa k studni, že si to vyskúšam, a vtom zbadám, čo znepokojilo otca. Okolo studne je akosi veľa voľného miesta a svetla. Nikdy som neveril, že od šopy po orech môže byť tak ďaleko. Ďaleko a pusto.

„Vrību som dal spiliť. Je ti smutno za ňou?“ spýta sa ma dedo a ja nemusím odpovedať. Bola to predsa otcova vrība. On stále odhovára deda, aby ju ešte nedal spiliť. Lúto mu bolo každého konára, dokonca aj takého, čo sa nakláňal nad studňu a zavadzal pri ťahaní vody.

„Chytala slnko,“ povedal dedo. „Pozrite sa na peň...“

Otec sa zohol a prstami jemne ohmatával hnedé kruhy pňa. Na kraji boli riedke a tenké, v prostriedku hrubli a temneli. Zohol sa aj dedo a celý prst zapíchol do prehnitého stredu pňa.

„Ale inak bola zdravá,“ pozerá otec na hromádky dreva pod orechom. „Zdravá a biela. Biela ako páperie, čo tu na jar po odkvitnutí lietalo okolo studne.“

„Po celom dvore lietalo, pľuhavstvo,“ dodal dedo. „Babke do kuchyne, i hen do studne. A na jeseň zasa listie. Vysadím sem ovocné stromy. Prinesú viac úžitku.“

„Zázračné biele drevo,“ opakuje si otec.

A večer nám rozpráva o ľahkom bielom koníkovi z vríbového dreva. Vystrúhal mu ho kedysi dávno, ešte pred vojnou náš dedko na prvý školský majáles.

„A vedel ten koník aj skákať?“ pýta sa zvedavá Katka.

„Pravdaže vedel, takto...“ Otec obkročí metlu a skáče po kuchyni. „Predstavte si krásnu konskú hlavu na takejto palici. Mala naozajstnú hrivu a červený kantár.“

„A do ktorej si triedy chodil?“

„Veď ti vravím — do prvej. Bol to môj prvý majáles, vlastne juniáles, lebo to bolo na konci školského roku.“

„To ste mali ako spartakiádu?“

„Hej, také niečo, ale iba na školskom dvore. Cvičili sme, spievali, tancovali. Dívala sa na nás celá dedina. Ten koník by sa ešte niekde našiel...“

Ráno sme poprehadzovali celú povalu. V rozsušenej detskej

postieľke sme našli cínového vojačika, o ktorom otec rozprával, že to bola jeho jediná kupovaná hračka, ale o koníkovi ani chýru. Dedko sa asi dozvedel, čo hľadáme, vzal ma do drevárne a bez slova ukázal na hrubšie polienko, zaseknuté vo varštati. Podal mi do rúk obyčajný kus dreva. Netváril som sa priveľmi nadšene. Ale dedko sa len usmieval a ja som z drevárne neodišiel. O chvíľu vytiahol všelijaké rezbárske nástroje.

Keď prišli naši o týždeň po nás, pochválil som sa otcovi krásnou konskou hlavou. Zásadne som bol proti tomu, aby sa ku krku prirábala aj hriva. Kde by sa dnes aj našla naozajstná konská hriva — na družstve nevidno vôbec. kone. A môj koník má aj tak pekne vyrezanú hrivu, oko i ústa. Sám som to všetko nakreslil a dedko postupoval podľa môjho plánu.

Otec sa iba usmieval a ponáhlal sa na nátoň.

„Neboj sa,“ privítal ho dedko, „kmeň je ešte celý. Len mi ho budeš musieť pomôcť prepíliť.“

Zvedavý som, čo zamýšľajú, ale viem, že nič nepovedia. Pochopil som len, že na čo je dobrá píla-bruchatka, ktorá vždy visí v kúte v drevárni. Uplynie hodina, aj dve, a hrubý kmeň je prepílený. Drevené koleso z neho pasuje akurát do predného kufra embécky. Všetka batožina musí ísť na zadné sedadlá a pod naše nohy. To zasa bude cestovanie!

„A nezabudni ho nechať dobre vysušiť!“

„Uložím ho zatiaľ v garáži,“ povie otec dedovi. „Až potom zavolám nejakého stolára.“

Neviem, prečo chce otec volať stolára. Náš dedo vie vyrobiť z dreva všetko, čo len chcete. Na dedovom mieste by som sa bol urazil. Možno sa aj urazil, lebo veľmi zosmutnel. Lenže on vždy zosmutnie, keď odchádzame.

Sľúbil som mu, že si toho koníka vyvesím v mojej izbe. Na hranie mám aj tak dosť kupovaných hračiek. Nájdem preňho najkrajšie miesto oproti oknu. Myslím, že sa poteší aj otec a že mi bude občas rozprávať o starej vríbe.

Nebadane som sa začal ťahať späť. A kopec rástol, hrudky sa z neho kotúľali. Už bol väčší ako klobúk a ešte sa vydúval do väčšej výšky.

Spätkovanie ako rak sa mi málilo. Rýchlo ja na kolená a lakte.

„Preč odtiaľto, kým nie je nesko-

ro,“ začali mi vlasy dupkom vstávať. Dozista si chce toho koníka vychovať dajaký zakliaty princ, čo je skrytý pod zemou.

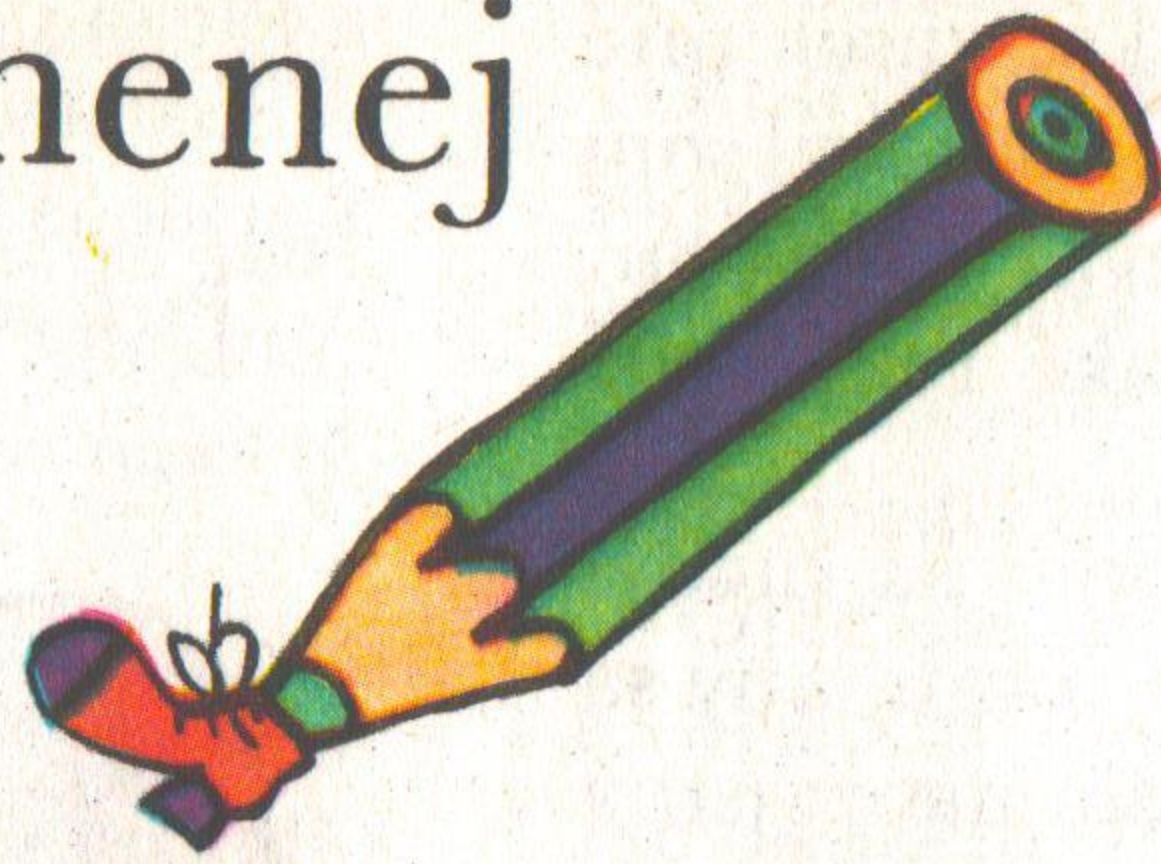
Keď sa mi podarilo hodný kus odplaziť, obzrel som sa. Vlastným očiam som neveril. Kopček sa roztvoril a z neho sa vystrčilo čosi čierne. Hotový netvor. Leskol sa, rypáček dlhý a ešte aj voľajaké žltkasté lopaty mal. Oj, nimi ma teraz do zeme zakuce, vtiahne do tajných chodieb, a to všetko pre okřídleného koníka.

Vnohy ho ja. Zaraz som bol medzi kamarátmi a rovno hore na jablň. Nenaháňal som veveričku, ani sa neponúkol byť veveričkou. Iba som sa zavrzol medzi dva najhrubšie konáre pri vrcholci a odtiaľ sledoval, či sa ten čierny zakliaty princ nehrnie za mnou.

A Jožo Mičákovie? Keď chce, nech sa pokúsi odhaliť čary s okřídlenými tátošmi. Ani nebude vedieť, ako ho niektorý odvedie až za more do zakliatej krajiny. Ja ostanem radšej doma — hoci bez koňa!

O naklonenej rovine

Ešte som vám neporozprával, ako sa to všetko začalo. Veľmi jednoducho. Poznáte predsa muchy, sú hlúpe. Hoci by nemuseli. Tá, ktorú sme pozorovali, liezla po mape Európy. Zosadla v severnom Taliansku. Nadýchla sa a pustila sa nahor k Rakúsku. Obišla Alpy, asi sa jej videli veľmi strmé, chvíľu pobudla vo Francúzsku a uvažovala o ďalšej ceste. Belgicko a Holandsko ju nezaujímali, a tak zamierila priamo ku lamanskému kanálu. Chceli sme ju s Julom Mitermajerom varovať, že nie je Venclovský, čo preplával ten kanál, ale nedala si povedať.

Zato súdružka učiteľka pri druhej mape zopakovala zvýšeným hlasom:

„Povrch západného Slovenska tvoria prevažne nížiny!“

Keď zvýši hlas, to značí, že nás vidí, ako sa zabávame. Mitermajer vstal, ukázal prstom von z okna a povedal:

„Naša teta Mancí hovorí, že verí len tomu, čo vidí.“

Z okna povrch západného Slovenska nebol vôbec ako prevažná nížina. Rovno pred nami trčí do výšky Slavín, za ním vrch Koliba s televíznou vežou. Zo zadného okna dovidieť zase až na vrch Kobyla nad Devínom. Prevažnej roviny ani kúsok.

V rohu pod schodmi, kde sa medzi vedrami na umývanie a metlami cez prestávku najlepšie debatuje, vznikla v ten deň naša Vlastivedná spoločnosť. Najprv sme sa škriepili o tom, či má učebnica vlastivedy pravdu. Vojtech Sabadoš musí vždy tvrdiť pravý opak toho čo ja, preto povedal:

„Kamzík je rovina!“

„A nie je!“

„Kamzík je rovina, len trochu tak naklonená, že je z nej kopec.“

Preto sme založili Vlastivednú spoločnosť a rozhodli sa, že sa pôjdeme na vlastné oči presvedčiť,

ako to s tou učebnicou je. Či je to pravda o tej prevažnej nížine alebo nie. Ja sa okrem toho veľmi teším na snežnú čiaru, lebo som takú ešte v živote nevidel, iba o nej čítal. V Bulharsku som už bol s rodičmi vlani, a keď som ochutnal more, uznal som, že je trochu slané. Ale naozajstnú snežnú čiaru som nevidel ani z diaľky.

Jula Mitermajera zase trápi, koľko nás vlastne je. V učebnici sa píše, že je nás niečo vyše štyroch miliónov, ale Švancarovi sa napríklad pred mesiacom narodil malý brat. A ktovie, či je aj ten zarátaný. A ten, čo to rátať, sa mohol aj pomýliť, to sa stáva. Možno niektorí práve vtedy neboli doma, boli odcestovaní na hodoch, alebo v kine, alebo kde...

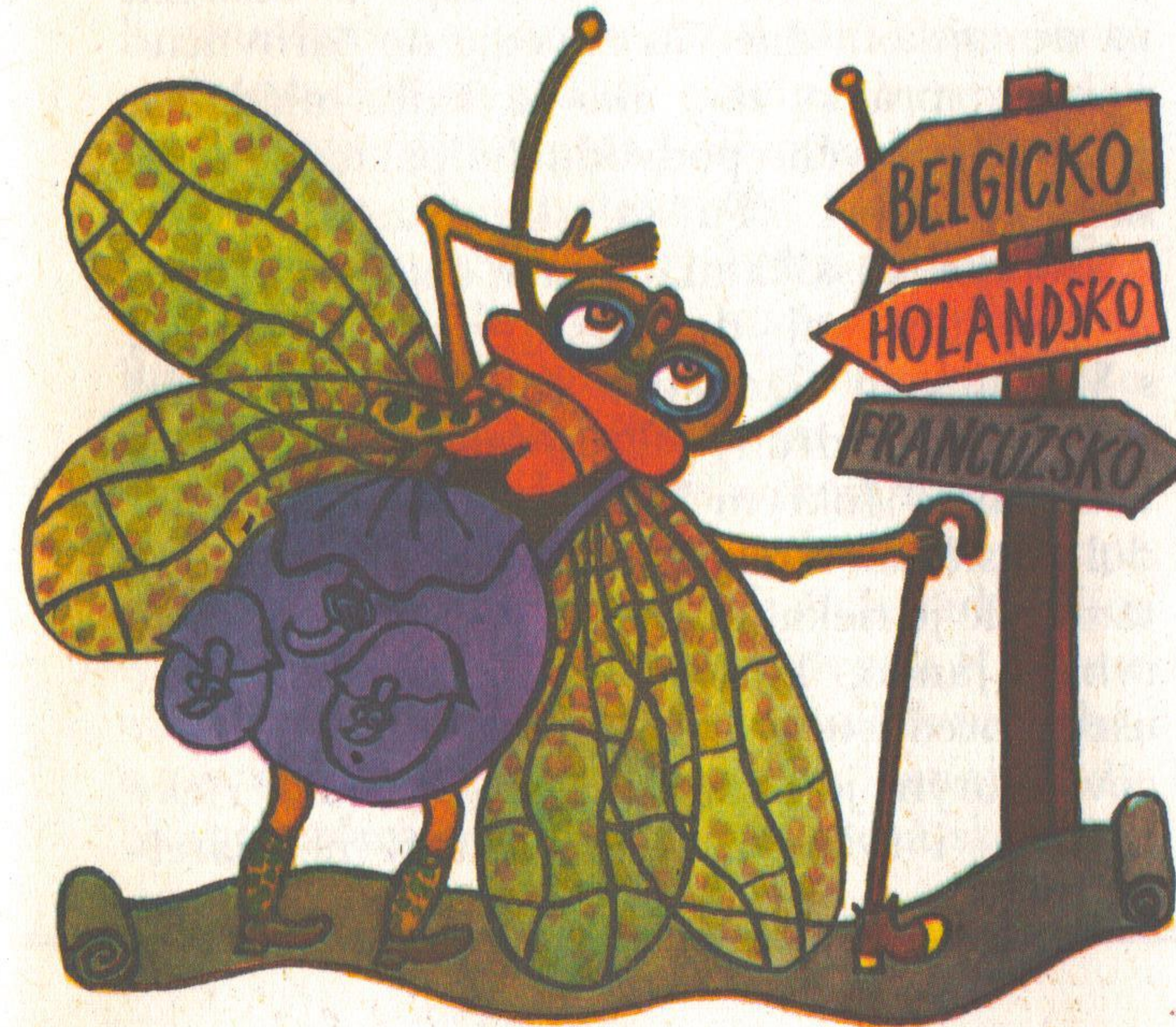
Najlepšie teda bude usporiadať expedíciu, ako

taký výlet nazývajú horolezci, a Julio si bude na ceste zapisovať všetkých, koho stretne. Aby potom vedel, koho už má zarátaného a koho ešte nie.

Všetci z triedy, pravdaže, nemôžu ísť. Lebo to

by bolo učiteľom hneď podozrivé, keby išli všetci. Rozhodli sme sa, že to urobíme ako tí horolezci v Himalájach. My traja s Julom a Vojtom budeme vrcholová skupina, ostatní budú šerpovia. To sú tí,

čo robia v triede väčší hurhaj, aby to vyzeralo, že nikto nechýba. A budú nás podporovať z údolia zásobami a dobrými radami.

Ja budem mať na starosti mapy a peniaze, Julio ubytovanie a stravovanie. Ja budem navigátor a Julio bude ubykátor. Vojto povedal, že on bude mať na starosti všetko ostatné.

„Som zvedavý, čo je to ostatné,“ povedal som a Vojto tajuplne vyhlásil, že to sa ešte uvidí.

Neviem, čo sa ešte uvidí, keď sme si s Julom všetko podelili.

Hneď po vyučovaní začali šerpovia s podporovaním. Novák nám požičal výborný ľahučký stan, len sme mu museli sľúbiť, že v ňom nebudeme svietiť sviečkou, aby sme mu ho neprepálili. A ješť lekvárový chlieb, lebo potom je stan lepkavý. Eliáš priniesol štyri kolíky na stan a jedno spacie vreco, čo sa volá smiešne slonia noha. Kučerov otec je dôstojník a Kátera nám zapožičal jedálenské misky, ktoré vojaci nazývajú es-šusy. Lekárničku nám darovala Kosihova sestra, ona sa učí za zdravotnú sestru. Len injekciu proti hadiemu

uštipnutiu nemala, ale keď získa, tak ju celkom isto pošle za nami.

Keď má človek šerpov takých dobrých kamarátov, tak ľahko získa všetko potrebné. Do večera sme mali všetko potrebné, aj viac. Len bedmintonových rakiet sa nazbieralo asi dvanásť. Julio Mitermajer povedal, že naozajstní horolezci, o akých čítal, zvädzajú pred výpravou boj s nákladom. To značí, že vyradujú nepotrebné veci, aby niesli čo najmenej kilogramov i dekagramov. Hneď potom sme zviadli boj, či vziať celú fľaštičku atramentu alebo postačí len pol fľaštičky. Viete si predstaviť, koľko taká fľaštička váži a o koľko by sa celý náklad zväčšil? Presne o osem dekagramov, ako sme to odvážili na kuchynských váhach. Ja som zase chcel vziať knihu o hriboch, aby sme vedeli, čo varíme, či jedlé alebo jedovaté. Julio bol proti knihe, aj proti nemecko-slovenskému slovníku. Chcel vytrhať listy s jedovatými hubami a vziať len tie jedlé strany. Ak nájdené hríby budú medzi jedlými stranami, tak sú nejedovaté, to je jasné, nie? Napokon sme vzali celý atlas, lebo aj to je kniha a kniha je priateľ a z tej sa nemajú trhať listy a robiť somárske uši. A hlavne nesmieme zabudnúť na učebnicu vlastivedy, aby sme mohli porovnávať s tým, čo uvidíme.

Potom bola slávnostná rozlúčka Vlastivednej spoločnosti pred dlhou cestou pod našou bránou a spolužiaci nám dávali ešte dobré rady, makovníky a iné potraviny. Rozlúčku skončil náš domovník, ktorý zrejme nemá rád našu Vlastivednú spoločnosť, rovnako ako každú inú spoločnosť, čo sa mu zide pod bránou.

Expedícia sa ešte ani nezačala, a už ju postihol prvý úder. Večer k nám pribehol Vojto Sabadoš a povedal, že musí ísť zajtra s otcom umývať na Železnú ich trabanta. Ja som povedal, že je zakázané umývať na Železnej autá, hoci sú to len trabanty. Vojto povedal, že jeho otcovi to je jedno. Takto sme pre motorizmus prišli o jedného člena výpravy ešte pred jej začatím.

Aby mu nebolo ľúto, lebo on za to nemôže, že majú takého špinavého trabanta, tak sme mu dali funkciu tlačového tajomníka. Len čo objavíme na našej ceste niečo svetochýrne, napíšeme mu to. On to najprv povie šerpom za to, že nás tak pekne podporujú. A až potom to môže povedať do televízie a rozhlasu, čo sme objavili, aby všetci vedeli. Takto sa to teda všetko začalo.

(Pokračovanie)

Knižka, ktorá Ťa poteší

„Veľmi rada mám povesti, a najmä povesti o hradoch. Prečítala som všetky povesti Jozefa Horáka, a keď ste v Slniečku písali o knihe Ruda Morica O Blažejovi, čo sa nebál, kde sú povesti o turčianskych hradoch, hneď som si ju prečítala. Veľmi sa mi páčila, a pretože som z Bratislavy, prišlo mi na um, či máme knižku povestí o Bratislave a o hrade...“

Bratislavčanka Beata nám poslala pekný dlhý list, ktorý sa len tak hmýri otázkami. Na jednu z nich chceme odpovedať v Slniečku, lebo bratislavské povesti by si istotne rady prečítali aj iné dievčatá a chlapi. Knižka, ktorá ich poteší, vyšla nedávno a obálka s názvom *Dunajská kráľovná*, s menom autorky Márie

Ďuričkovej a s obrázkom Bratislavského hradu, ktorý nakreslil Miroslav Cipár, už žiari na pultoch kníhkupectiev.

Tak ako sa mohutný Dunaj valí cez Bratislavu, tak sa jeho stopa vinie aj povestami na prvých stránkach tejto knihy. Nazriete do jeho prúdu, voda sa rozostúpi a cestička na dunajskom dne vás zavedie do čarovného sveta rozprávky tak, ako zaviedla mládenca Jaga do jagavého podvodného paláca Dunajskej kráľovnej. Tu sa stretnete s Rybím kráľom, s Rusalkami, čo také belasé oči mali, že od nich aj dunajská voda obelaseľa, s Vodníckym vladykom, čo jeden palác mal v Komárne a druhý v Bratislave, i s oravským vodníkom Mokrym Ďurkom, ktorý sa rozhodol skúsiť svet a navštíviť dunajský veľtok. Ale tam, kde je rieka, tam sú aj rybári. Je tu starý rybár Janko, ktorého jediného Rybí kráľ ušetril pred trestom, či rybári z rodu Urbanovcov, ktorým je naklonený Dobrý duch rieky Dunaja, i rybár Zotmund, ktorý nepriateľ-

ským lodiam na Dunaji bruchá prevrtil a zachránil tak hladajúce mesto.

Na ďalších stránkach knihy oživa stará Bratislava, uličky, z ktorých mnohé aj dnes majú ešte pôvodné názvy, nad nimi patronuje šibal bratislavský čert, po uličkách sa prechádzajú cechovní majstri, tovariši, študenti a slúžky, mešťania i vojaci, a radní páni s richtárom na čele sadajú na radnici k stolu, aby vymysleli obrad „spočestňovania“ šibenice. Otvára sa katov dom, tu na stene visí meč, ktorý sa zakýva vtedy, keď do izby vstúpi človek, ktorý raz zloží pod ním hlavu, otvára sa povestný Burg, kde strašili duchovia pánov, po rínku obtiahnutom červeným súknom kráča korunovačný sprievod. Na Bratislavskom hrade majster studniar Jakab za pomoci zajatcov kope studňu, dcéra hradného grófa žiali nad svojím tureckým milým. A obor-čarodejník Klingsor obracia hrad na štyri veže ako stolček na nohy, na tom stolčeku si odpočíva a na Dunaj hľadá. No povestami sú opradené aj mená skutočne

žijúcich historických osobností. Stretávame sa s „diabolským doktorom“ Paracelsom, s protihabsburským buričom Mikulášom Drábikom, s bratislavským rodákom vynálezcom Kempeľenom. Čo povest — to nový pútavý príbeh, čo príbeh — to kúsok starej Bratislavy, kúsok dávneho života.

Nebolo ľahké napísať takúto knihu. Veď z bratislavských povestí sa zachovali iba úlomky, iba osamotené motívy. Musela prísť dobrá spisovateľka, skúsená rozprávkárka Mária Ďuričková, aby ich našla (v starých knihách i u starých „Prešpurákov“) a vytvorila z nich čarovné bratislavské báje, povesti a historické obrázky. O svojej ceste za motívmi povestí, aj o tom, prečo sa rozhodla knihu napísať, hovorí v závere knižky. My sa tešíme najmä tomu, že — ako vraví — knižka nie je úplná, a že sa teda stretáme aj s ďalšími bratislavskými povestami. A keď si knihu *Dunajská kráľovná* prečítate, budete sa tešiť aj vy.

S. K.

ter, krásnu červenú tašku a topánky. Ockovi: veľa litrov benzínu do auta. oblek a krásny šál. Brat by mal malú motokáru, nálepky a iné veci.

Všetci by sme z toho všetkého mali veľkú radosť.

E. Pápežová,
Žilina

KRESBY: MIROSLAVA CIPÁKA

Slimák lekár

*Sedí dubák pod bukom,
prikrytý je klobúkom.
Slimák ide okolo,
ukláňa sa zdvorilo.*

„A čože vy, páňko dubák,
sedíte tu ako bubák?“

„Pán susedko, chorý som,
červíka mám pod nosom.
Štípe, trápi, umára,
potrebujem lekára.“

„Lahká pomoc,“ slimák vraví,
„dajte dolu klobúk z hlavy...
Hotové!“ plž hrdo hlási.
„V zdraví užijete letnej krásy.“

Regina Šálková,
Žilina

Rozprávka o trojhrade

*Bol raz — bolo to dávno — jeden hrad.
Pretože bol skromný, bol celkom rád,
že je vôbec tým veľkým hradom
a že sa nepodobá na dom.*

*Nebol však celkom obyčajný, pretože v ňom boli
v troch maštaliach tri vypasené voly,
v troch postielkach tri perinky, tri vankúšky,
tri mušky čosi bzučali si pošušky.*

*Tri princezničky maličky
mali po jednej mačičke.
Však chyba bola: kráľoval len jeden kráľ,
a každý tretí deň len býval veľký bál.*

*Tá rozprávka má netradičný koniec.
Nuž preto trikrát fúkňime už do sviec
a silno prižmurme len obe oči:
Kto prvý trojako ten trojhrad zočí?*

Katarína Kondrátová,
Ivanka pri Dunaji

Čarovné šaty

Chcela by som mať čarovné šaty. Keby som si ich obliekla a pomyslela na dačo, hneď by som to mala. Ja by som si pomyslela, aby som mala: pláň záhradu ruží, novú aktovku, lakové topánky a nové šaty. Mame by som vyčarovala: nový kabát, sve-

Slniečko

Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež. Adresa redakcie: 801 00 Bratislava, Klincová 35/a. Telefón 681-58. Šéfredaktor Ján Turan, výtvarno-technický redaktor Ondrej Máriássy. Tlačia Polygrafické závody, n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje PNS. Informácie o predplatnom a objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS. Ustredná expedícia a dovoz tlače, 884 19 Bratislava, Gottwaldovo nám. 48/VII. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

JOŠKO MRKVIČKA ZPÁČ

Zaujmoví krúžok. Príhlasovali
čítas do zaujmových krúžkov
Najprv som sa prihlásil do
recytáčneho, ale keď som aj
vystúpil. Lebo som sa tam
učil básničky.

Potom som sa ~~príhlásil~~ prihlásyl do
spievackeho, ale aj odjal som
vystúpil, lebo tam sa učil
~~recytáčnemu~~ pesničky.

Joško Mrvička je
© zpáč

Potom som sa zapísal do výtvarného. Tam sa
nekeba učil nič nepamätám. Keď som chcel, že biva vedry
vadi, keď hráme futbal. Zaujmoví krúžok
sú dobrá vec, len by mali biva, cez vyučovanie.